
Fiscalitat de la renda de les persones físiques

PID_00264536

Ana María Delgado García
Rafael Oliver Cuello

Temps mínim de dedicació recomanat: 6 hores

Ana María Delgado García

Doctora en Dret. Catedràtica de Dret Financer i Tributari. Universitat Oberta de Catalunya.

Rafael Oliver Cuello

Doctor en Dret. Catedràtic de Dret Financer i Tributari. ESERP Business & Law School.

L'encàrrec i la creació d'aquest recurs d'aprenentatge UOC han estat coordinats per la professora: Ana María Delgado García (2019)

Tercera edició: setembre 2019
© Ana María Delgado García, Rafael Oliver Cuello
Tots els drets reservats
© d'aquesta edició, FUOC, 2019
Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona
Realització editorial: FUOC

Cap part d'aquesta publicació, incloent-hi el disseny general i la coberta, no pot ser copiada, reproduïda, emmagatzemada o transmesa de cap manera ni per cap mitjà, tant si és elèctric com químic, mecànic, òptic, de gravació, de fotocòpia o per altres mètodes, sense l'autorització prèvia per escrit dels titulars dels drets.

Índex

Introducció	5
Objectius	6
1. Què grava l'IRPF i qui l'ha de pagar?	7
1.1. Quines són les principals característiques de l'impost?	7
1.2. En quines normes es regula i on s'aplica?	8
1.3. Què grava l'impost?	9
1.4. Quines rendes estan exemptes?	12
1.5. Qui ha de pagar l'impost?	14
2. Quines rendes tributen per l'IRPF?	17
2.1. Què són els rendiments del treball?	18
2.2. Què són els rendiments del capital?	21
2.3. Què són els rendiments d'activitats econòmiques?	26
2.4. Què són els guanys i pèrdues patrimonials?	30
3. Com es quantifica l'IRPF?	35
3.1. Què són les regles especials de valoració?	35
3.2. Com s'integren i compensen les rendes?	36
3.3. Quines reduccions es poden aplicar sobre la base?	38
3.4. Què és el mínim personal i familiar?	39
3.5. Com es calcula la quota tributària?	41
4. Com es presenta la declaració de l'IRPF?	51
4.1. Què és la declaració conjunta?	51
4.2. Quins règims especials existeixen?	52
4.3. Com es gestiona l'impost?	54
Activitats	57
Exercicis d'autoavaluació	57
Solucionari	60

Introducció

L'impost sobre la renda de les persones físiques constitueix un dels tributs que posseeix una major importància en el conjunt del nostre sistema tributari, tant des del punt de vista de la recaptació obtinguda com de la incidència social del gravamen. A més, es tracta d'un impost cedit a les comunitats autònomes de règim comú. En conseqüència, les modificacions normatives en aquest impost suposen alterar la posició del contribuent en el sistema tributari.

En aquest sentit, convé destacar que l'IRPF és un dels impostos que més canvis normatius ha sofert en els últims temps. La falta d'estabilitat normativa de la figura principal del nostre sistema tributari s'explica, en gran part, per motivacions de política fiscal. La idea d'un sistema d'impostos racionalment ordenat, coherent i coordinat sucumbeix, en moltes ocasions, davant les motivacions conjunturals que impulsen canvis en la regulació de les diferents figures que ho componen.

L'IRPF és un tribut directe, personal i subjectiu que grava la renda de les persones físiques amb residència habitual al territori espanyol de manera periòdica i amb caràcter progressiu. Ara bé, des del model d'impost sobre la renda global de caràcter sintètic establert el 1978, en el qual la base imposable es determinava com la suma algebraica dels diversos components de renda, que s'integraven i compensaven entre si pràcticament sense limitacions, s'ha produït una evolució que ha conduït a la implantació d'un tribut com el que ara està vigent, marcadament analític, en el que cadascun dels components de la renda dels contribuents rep un tractament diferenciat en funció de l'origen o la font d'on provenen.

Objectius

Els principals objectius a aconseguir són els següents:

- 1.** Conèixer les principals característiques de l'impost sobre la renda de les persones físiques, en quines normes es regula i on s'aplica.
- 2.** Distingir què grava l'impost, quines rendes estan exemptes i qui l'ha de pagar.
- 3.** Assimilar les diferències entre els rendiments del treball, de les activitats econòmiques i del capital.
- 4.** Conèixer les principals característiques que permeten delimitar els guanys i pèrdues patrimonials.
- 5.** Entendre com s'apliquen les reduccions sobre la base imposable, com es calcula la quota tributària i com s'apliquen les deduccions.
- 6.** Diferenciar els diferents règims especials i saber com es gestiona i paga l'impost.

1. Què grava l'IRPF i qui l'ha de pagar?

1.1. Quines són les principals característiques de l'impost?

L'IRPF és un tribut directe, personal i subjectiu, que grava l'obtenció de renda per part de les persones físiques amb residència habitual al territori espanyol de manera periòdica i amb caràcter progressiu.

L'IRPF és la **figura principal** del nostre sistema tributari, com ha manifestat la STC 182/1997, de 22 d'octubre. Hem de tenir en compte que mitjançant aquest impost es personalitza el repartiment de la càrrega tributària segons els criteris de capacitat econòmica, igualtat i progressivitat.

Les **característiques** de l'IRPF són les següents:

- És un impost **directe**, tant perquè grava una manifestació directa i immediata de capacitat econòmica (l'obtenció de renda), com, des del punt de vista econòmic, perquè la normativa que el regula no preveu la translació jurídica de la càrrega tributària.
- És un impost **personal** perquè la referència a la persona física que obté la renda és imprescindible per delimitar el fet imposable. L'IRPF grava exclusivament l'obtenció de renda per part de persones físiques residents en territori espanyol, ja que la imposició dels no residents es duu a terme per mitjà de l'impost sobre la renda de no residents.
- És un impost **subjectiu**, ja que l'IRPF modula la quota tributària d'acord amb les circumstàncies personals i familiars del contribuent.
- És un impost de caràcter **periòdic**, perquè l'obtenció de renda és un fet imposable continuat en el temps, que es fracciona en períodes impositius per fer possible el gravamen, que es liquida de manera periòdica.
- I finalment, és un impost **progressiu**, atès que els tipus de gravamen de les escales aplicables sobre la base liquidable general augmenten a mesura que ho fa aquesta base liquidable.

L'objecte de l'IRPF es defineix com la renda del contribuent, entesa com la totalitat dels rendiments, guanys i pèrdues patrimonials i de les imputacions de renda establertes legalment¹. Renda que, a l'efecte de la determinació de la base imposable i del càlcul de l'impost, segons l'art. 6.3 LIRPF, es classifica en general i de l'estalvi.

⁽¹⁾Art. 2 LIRPF.

Juntament amb això, i amb la finalitat de caracteritzar l'IRPF, convé advertir que des del model d'impost sobre la renda global de caràcter sintètic establert el 1978, en el que la base imposable es determinava com la suma algebraica dels diversos components de renda, que s'integraven i compensaven entre si pràcticament sense limitacions, s'ha produït una evolució que ha conduït a la implantació d'un tribut com el que ara està vigent, marcadament **analític**, en el que cadascun dels components de la renda dels contribuents reben un tractament diferenciat en funció de l'origen o la font d'on provenen.

Funcions de l'impost

La determinació de la renda gravable és un dels aspectes més importants per valorar en quina mesura l'IRPF compleix la **funció de recaptació** encomanada, que resulta especialment rellevant tant en termes absoluts com relatius. I és igualment important (des de la perspectiva de recaptació i, sobretot, a l'efecte de complir la funció redistributiva, com a mecanisme impositiu de justícia i progressivitat en el conjunt del sistema fiscal que incumbeix a l'IRPF) l'estructura de la tarifa que conté i el nivell dels tipus de gravamen.

Al costat d'aquestes funcions, l'IRPF en compleix unes altres que posseeixen la mateixa importància al servei dels objectius de les polítiques econòmiques, socials, culturals, etc., mitjançant l'establiment d'**incentius fiscals** que se solen estructurar a través de deduccions en la quota de l'impost. Les citades deduccions compleixen funcions de caràcter extrafiscal la constitucionalitat de les quals no suscita dubtes, encara que, en ocasions, donen lloc a regulacions que resulten complexes i que posseeixen una eficàcia dubtosa a l'hora de complir els objectius que pretenen aconseguir.

Per finalitzar amb la caracterització actual de l'impost, no cal oblidar que l'IRPF és un **impost parcialment cedit** a les comunitats autònomes, amb el límit màxim del 50%, amb el que les comunitats poden assumir competències per regular la quantia del mínim personal i familiar, la tarifa autonòmica i les deduccions de la quota.

1.2. En quines normes es regula i on s'aplica?

La norma bàsica per la qual es regula l'IRPF és actualment la **Llei 35/2006**, de 28 de novembre, desenvolupada pel RD 439/2007, de 30 de març, pel qual s'aprova el reglament de l'impost.

L'IRPF ha experimentat una reforma important per mitjà de la **Llei 26/2014**, de 27 de novembre, per la qual es modifica la Llei 35/2006, de 28 de novembre, de l'IRPF.

Lectures recomanades

Sobre la consideració de l'IRPF com un impost cedit a les comunitats autònomes, podeu veure la lletra a de l'article 11, la lletra a de l'apartat 2n de l'article 19 de la LOFCA i l'article 46 de la Llei 22/2009, de 18 de desembre.

Així mateix, cal tenir en compte el que disposin els tractats i convenis internacionals que s'hagin incorporat al nostre ordenament d'acord amb el que preveu la Constitució espanyola. Entre aquestes disposicions, cal citar per la seva importància els **convenis per evitar la doble imposició** en matèria de tribució sobre la renda subscrits per l'Estat espanyol (d'acord amb els successius models aprovats per l'OCDE) amb la majoria dels països del nostre entorn, els quals s'aplicaran per determinar el gravamen de les rendes de font estrangera obtingudes per les persones físiques residents a Espanya.

A més, hem de tenir present l'existència de regulacions diferenciades que obeeixen, d'una banda, a la vigència dels règims de concert i conveni econòmic foral, i per l'altra, a la cessió parcial de l'IRPF a les comunitats autònomes, que poden assumir competències normatives per a la regulació de les tarifes, el mínim personal i familiar i les deduccions en la quota.

Així, respecte al primer cas, no cal oblidar que, en ser l'IRPF un tribut concertat de normativa autònoma, cal tenir en compte les **normes forals** dictades per les diputacions dels territoris històrics d'Àlaba, Guipúscoa i Biscaia, com també la Llei Foral de Navarra.

I, en relació amb el segon cas, cal subratllar que diverses comunitats autònomes de règim comú ja han dictat, des del període impositiu de 1998, nombroses **disposicions legislatives autonòmiques** relatives, bàsicament, a deduccions en la quota, així com tarifes del gravamen autonòmic que cal tenir en compte per calcular l'impost exigible a aquells que tinguin la residència habitual al territori d'aquestes comunitats autònomes.

En relació amb l'**àmbit d'aplicació** de l'IRPF, s'ha d'assenyalar que és en el territori espanyol. No obstant això, no hem d'oblidar que el reconeixement dels règims tributaris de concert i conveni econòmic implica que als territoris històrics del País Basc i en la Comunitat Autònoma de Navarra no s'apliqui la llei 35/2006, sinó les disposicions pròpies dictades pels seus òrgans competents. D'aquesta forma es modula l'àmbit d'aplicació de l'IRPF, que s'aplica en les Illes Canàries, Ceuta i Melilla, tenint en compte les especialitats previstes en la seva normativa específica i, també, en la resta de les comunitats autònomes que hagin assumit competències per a la regulació de l'impost².

1.3. Què grava l'impost?

L'IRPF té per objecte la **renda del contribuent**, entesa com la totalitat dels seus rendiments, guanys i pèrdues patrimonials i les imputacions de renda que s'estableixin per llei, amb independència del lloc on s'hagués produït i de la residència del pagador³.

Convenis per a evitar la doble imposició

Els convenis per a evitar la doble imposició signats per Espanya apareixen recollits a la web de l'Agència Estatal d'Administració Tributària.

Lectura recomanada

Podem consultar a la web de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària el contingut de les lleis autonòmiques aprovades des de 1998 que afecten a determinats elements de l'IRPF.

⁽²⁾Arts. 3 i 4 LIRPF.

⁽³⁾Art. 2 LIRPF.

A partir de la delimitació del seu objecte, el **fet imposable** de l'IRPF, és a dir, el pressupost que permet configurar el tribut i mitjançant la realització del qual deriva l'obligació del pagament, es defineix com "l'obtenció de renda pel contribuent"⁴.

⁽⁴⁾Art. 6.1 LIRPF.

No obstant això, aquesta definició resulta insuficient per comprendre la complexitat del pressupost de fet de l'IRPF, que requereix la seva integració per referència a altres normes que ho completen en els seus diversos elements:

1) L'**element objectiu** del fet imposable està constituït per l'obtenció de renda, amb independència del lloc on s'hagi produït, durant el període impositiu.

És imprescindible, doncs, establir amb precisió la noció de renda que conforma l'**aspecte material** d'aquest element objectiu del fet imposable. Aquesta qüestió l'aclareix la mateixa LIRPF quan fa referència als diferents elements que componen la renda, els quals es poden agrupar en tres categories: els rendiments, siguin del treball, del capital mobiliari o immobiliari o de les activitats econòmiques; els guanys i les pèrdues patrimonials; i les imputacions de rendes procedents de béns immobles urbans, de les societats subjectes al règim d'atribució de rendes, de les societats subjectes al règim de transparència fiscal internacional i de la cessió de drets d'imatge.

És important destacar que, en prescindir d'una noció general o global de renda per distingir els diferents components o classes de rendes (en les que la quantitat i la forma d'integració a la base imposable es determina d'acord amb unes regles diferenciades en funció de l'origen o font de la renda), la LIRPF confirma el caràcter marcadament analític del gravamen. D'altra banda, cal assenyalar que, a l'efecte de la determinació de la base imposable i del càlcul de l'impost, la renda es classifica en general i de l'estalvi⁵.

⁽⁵⁾Art. 6.3 LIRPF

L'IRPF s'aplica amb independència del lloc on s'hagin produït les rendes sotmeses al gravamen i d'on sigui la residència del pagador, ja que l'impost s'aplica exclusivament a les persones físiques residents al territori espanyol, les quals estan subjectes a aquest per la seva renda a qualsevol lloc. D'aquesta manera, en delimitar-se l'**aspecte espacial** de l'element objectiu del fet imposable, l'obligació per l'IRPF que afecta als residents a Espanya posseeix un caràcter il·limitat, és a dir, comprèn totes les seves rendes, tret que alguna hagi de quedar al marge en virtut del que disposen els convenis per evitar la doble imposició.

Finalment, des de la perspectiva temporal⁶, cal precisar que l'IRPF grava la renda obtinguda pel contribuent en el període impositiu (l'any natural) i l'impost es reporta el 31 de desembre, excepte el supòsit de defunció del contribuent produït en un dia que no sigui el de la meritació.

⁽⁶⁾Arts. 12 i 13 LIRPF.

Atès que ens trobem davant d'un impost progressiu, en el que la inclusió d'un concepte determinat de renda a la base imposable d'un altre període pot suposar variacions de la quota tributària, ha estat necessari establir una sèrie de regles que permetin la **imputació temporal** dels ingressos i les despeses que determinen la renda gravada. La LIRPF ha establert el moment en què s'entén obtinguda la renda i, per tant, realitzat el fet imposable de l'IRPF si concorren en aquest la resta d'elements que ho integren.

Regles d'imputació temporal

La importància de les regles d'imputació temporal és especialment evident quan es produeixen, per exemple, les reduccions dels tipus de gravamen, de manera que el fet de computar una renda en un o en un altre exercici pot significar una reducció de la quota. Per això, el legislador presta una atenció creixent a aquest tipus de normes d'imputació temporal.

La LIRPF, en l'art. 14, ha optat per establir criteris d'imputació diferenciats segons la naturalesa dels diversos components de la renda. Respecte als rendiments del treball i del capital, s'atén en el moment que siguin exigibles pels seus perceptors. En el cas dels rendiments d'activitats econòmiques, remet a la normativa de l'IS, que consagra com a criteri general el de la data de meritació, d'acord amb l'art. 11.1 TRLIS. I en relació amb els guanys i les pèrdues patrimonials, s'imputa al període en el que tingui lloc l'alteració patrimonial que les generi.

2) D'altra banda, l'**element subjectiu** del fet imposable és la persona física, considerada de manera individual. Així, només l'obtenció de renda per part de persones físiques dóna lloc a la realització del fet imposable de l'IRPF i, per aquest motiu, els subjectes passius contribuents sempre són les persones físiques.

El règim d'atribució de rendes i la tributació familiar

Per aquest motiu, ha estat necessari establir el règim d'atribució de rendes: un règim específic per a les rendes corresponents a les entitats feturoses de personalitat jurídica que no són subjectes passius de l'IRPF ni de l'IS. El legislador ha fet extensiu aquest règim a les societats civils, tinguin personalitat jurídica o no, i determina l'atribució d'aquestes rendes als hereus, comuns, socis o partícips d'aquelles entitats segons les normes o els pactes aplicables en cada cas; si aquests no constessin fefaentment, s'atribuiran a parts iguals.

La persona física és sempre qui realitza el fet imposable de l'IRPF. És important remarcar que es tracta de la persona considerada individualment, ja que, a partir de la jurisprudència constitucional relativa a la tributació conjunta dels membres d'unitats familiars, la tributació separada de les persones físiques és la regla general, encara que es manté oberta la possibilitat que els membres de les unitats familiars establertes legalment optin per tributar de manera conjunta.

3) Per completar la delimitació del fet imposable, cal esmentar els **supòsits de no subjecció** prevists legalment amb la finalitat d'evitar dobles imposicions que provoquen que les rendes obtingudes com a conseqüència de la successió *mortis causa* (herència, llegat o qualsevol altre títol successori) o la donació, en estar subjectes a l'ISD, no ho estan a l'IRPF⁷.

Patrimonis separats

Les rendes corresponents a les entitats feturoses de personalitat jurídica, com, per exemple, les herències jacents, les comunitats de béns i la resta de les entitats a les quals fa referència l'art. 35.4 LGT, constitueixen una unitat econòmica o un patrimoni separat susceptibles d'imposició.

⁽⁷⁾Art. 6.4 LIRPF.

Sense entrar en una anàlisi detallada, indicarem que a aquestes regles de no subjecció se'n sumen unes altres, regulades per mitjà de diferents preceptes en la LIRPF, com les que estableixen que no es produirà alteració patrimonial ni, en conseqüència, guany o pèrdua patrimonial en els supòsits d'especificació de drets (divisió d'una cosa comuna, dissolució de la societat a guanys, dissolució de les comunitats de béns, aportacions als patrimonis protegits constituïts en favor de les persones amb discapacitat, etc.)⁸.

⁽⁸⁾Arts. 33.2 i 3 LIRPF.

1.4. Quines rendes estan exemptes?

La LIRPF recull una sèrie de **rendes exemptes** que, per diverses raons, no s'integren a la base imposable del tribut ni són, per tant, objecte de gravamen.

Ara bé, la regulació d'aquestes rendes exemptes no es fa de manera unitària, ja que encara que la majoria d'elles apareixen agrupades en un únic precepte (l'art. 7 LIRPF), es tracta de supòsits heterogenis, de molt variada justificació, als quals cal sumar-ne uns altres que apareixen dispersos en la normativa reguladora del tribut.

Així, entre les rendes exemptes trobem les següents:

1) Un primer grup de rendes exemptes que, en principi, es podrien reconduir a la categoria dels **rendiments del treball** i que, en molts casos, es poden justificar perquè tenen un contingut clarament indemnitzador de danys personals que legitima excloure'ls del gravamen. N'hi ha unes altres que obeeixen a raons de política educativa, purament tècnica, etc.

Rendes exemptes de determinats rendiments del treball

- Les **indemnitzacions per acomiadament o cessament del treballador**, que queden exemptes en la quantitat establerta com a obligatòria per l'Estatut dels Treballadors, la seva normativa de desenvolupament o, si escau, la normativa reguladora de l'execució de sentències, però sense que es pugui considerar com a tal l'establerta en virtut del conveni, pacte o contracte. Si és el cas, l'excés percebut per sobre d'aquests mínims està subjecte a l'impost. Es limita l'aplicació de l'exempció a la quantia de 180.000 euros. Aquesta norma és aplicable als acomiadaments produïts a partir de l'1 d'agost de 2014, excepte les produïts amb posterioritat, però que es deriven d'un expedient de regulació d'ocupació aprovat o d'un acomiadament col·lectiu en què s'hagi comunicat l'obertura del període de consultes a l'autoritat laboral, abans d'aquesta data. La part no exempta d'aquesta prestació es qualifica com a renda irregular, i es considera com a període de generació el nombre d'anys de servei del treballador, prenent en consideració el fraccionament eventual del pagament.
- Les prestacions reconegudes per la Seguretat Social com a conseqüència d'incapacitat **permanent absoluta o gran invalidesa**, a les quals s'han assimilat, després de la STC 134/1996, les pensions per incapacitat permanent del règim de classes passives dels funcionaris públics i les prestacions reconegudes als professionals no integrats en la Seguretat Social per mutualitats de previsió social.
- Les **beques públiques** percebudes per cursar estudis en tots els nivells i graus del sistema educatiu, tant a Espanya com a l'estranger, i les beques concedides amb finalitat de recerca, la qual cosa implica la tributació de les beques privades (excepte les atorgades per fundacions sense ànim de lucre). S'hi incorporen també com a exemptes en les mateixes condicions les concedides per les fundacions bancàries que regula el títol

II de la Llei 26/2013, de 27 de desembre, de caixes d'estalvis i fundacions bancàries en el desenvolupament de la seva activitat d'obra social.

- Las **prestacions per desocupació percebudes en la modalitat de pagament únic** (amb el límit de 15.500 euros i sense límit a partir de l'1 de gener de 2013) i alguns altres supòsits, com poden ser les gratificacions extraordinàries rebudes per la participació en missions internacionals de pau o humanitàries, o indemnitzacions per compensar la privació de llibertat.
- Els rendiments percebuts per **treballs efectuats a l'estranger** per la quantitat i amb les condicions establertes en la pròpia Llei, sempre que hagin tributat efectivament a l'estranger per raó d'impost de naturalesa similar o idèntica a l'IRPF, així com els rendiments rebuts pels membres de missions internacionals de pau o humanitàries, la qual cosa implica l'adopció d'una tècnica especial d'exempció limitada per a corregir la doble imposició internacional.
- També obeeix a raons tècniques l'exempció de les **anualitats per aliments** que reben els fills dels progenitors en virtut d'una decisió judicial, ja que aquests no les poden deduir, de manera que el gravamen com a rendiment del treball dels fills implicaria una doble imposició.

2) Un segon grup de rendes exemptes es refereix a determinats **rendiments d'activitats econòmiques**, com és el cas dels premis literaris, artístics i científics rellevants i de les ajudes econòmiques als esportistes d'alt nivell en programes especials de preparació. Ambdues s'apliquen en els termes establerts reglamentàriament i posseeixen una justificació de caràcter extrafiscal, atès que semblen estar orientades a promoure les activitats que desenvolupen els qui reben aquests tipus de premis o ajudes.

3) Un tercer grup de rendes exemptes s'inclouen dins dels **rendiments del capital mobiliari**. Estan exemptes les rendes que s'originen en el moment de la constitució de rendes vitalícies assegurades resultants de plans individuals d'estalvi sistemàtic.

Rendes derivades de la instrumentalització de plans d'estalvi a llarg termini

S'estableix l'exempció dels rendiments positius de capital mobiliari procedents d'assegurances de vida, dipòsits i contractes financers per mitjà dels quals s'instrumentin els plans d'estalvi a llarg termini (art. 7.ª LIRPF), sempre que el contribuïent no disposi del capital en el termini de cinc anys i es compleixin els altres requisits establerts legalment. Es tracta dels instruments que regula la DA 26a. de la mateixa Llei: l'assegurança individual d'estalvi a llarg termini, concebuda com una assegurança de vida individual amb cobertura de supervivència o defunció, i el compte individual d'estalvi a llarg termini, concebut com un contracte bancari de dipòsit de diners.

4) Per acabar, un quart grup de rendes exemptes de caràcter molt heterogeni es podria incloure en la categoria de **guanys patrimonials**. L'exempció es justifica de manera igualment variada.

Rendes exemptes de determinats guanys patrimonials

En alguns casos, radica en el seu caràcter d'indemnització per danys personals (com les prestacions extraordinàries per actes de terrorisme o les indemnitzacions per danys físics o psíquics, incloent els que es produeixen com a conseqüència dels serveis públics i també amb les prestacions rebudes per enterrament o sepeli, amb el límit de l'import total de les despeses que s'hagin produït). En altres casos, es basa en arguments relacionats amb la capacitat econòmica (que legitimen l'exempció de les prestacions familiars per fills amb discapacitat i prestacions públiques per naixement, part múltiple, adopció, fills a càrrec i pensions d'orfanat o per l'acolliment de menors, persones majors o amb discapacitat, així com relacionats amb la dependència). I encara en altres casos es fonamenta en opinions discutibles de política fiscal o social, ja que només des de concepcions singulars es

pot entendre l'exempció dels premis de les loteries i apostes de l'Estat o de les comunitats autònomes i els sorteigs de l'ONCE i la Creu Roja, que operen sense cap límit quantitatiu (que se suprimeix a partir de l'1 de gener de 2013, creant-se el gravamen especial sobre els premis de determinades loteries i apostes).

1.5. Qui ha de pagar l'impost?

Són **contribuents** de l'IRPF les persones físiques residents en territori espanyol, però també algunes persones amb nacionalitat espanyola que, tenint la seva residència habitual a l'estranger, són membres de missions diplomàtiques o d'oficines consulars espanyoles, titulars d'un càrrec o ocupació pública de l'Estat com a membres de delegacions i representacions permanents davant organismes internacionals o funcionaris en actiu que exerceixin altres càrrecs o treballs oficials a l'estranger. Recíprocament, no són contribuents les persones amb nacionalitat estrangera que tinguin la residència habitual a Espanya per algun dels motius que s'acaba d'aludir⁹.

⁽⁹⁾Art. 8 LIRPF.

Així doncs, es fa imprescindible referir-se a la noció de **residència habitual**, que, en principi, la LIRPF vincula a una dada de fet, com és romandre durant més de cent vuitanta-tres dies de l'any natural al territori espanyol¹⁰. Així mateix, la residència habitual també es vincula a l'existència en aquest territori del nucli principal o la base de les activitats o dels interessos econòmics de la persona física, conceptes jurídics indeterminats l'aplicació dels quals pot plantejar algun dubte.

⁽¹⁰⁾Art. 9 LIRPF.

En relació amb l'acreditació d'aquestes circumstàncies, la LIRPF estableix unes determinades **presumpcions**:

- D'una banda, l'Administració pot exigir als que afirmen que tenen residència en països o territoris considerats com a paradisos fiscals que demostrin que han viscut allí durant cent vuitanta-tres dies. A més, per no incentivar aquest tipus de canvis de residència, si es tracta de nacionals espanyols s'estableix que no perdran la seva condició de contribuents encara que no resideixin a Espanya durant l'any que facin el canvi i en els quatre períodes impositius següents.
- Per l'altra, la possibilitat de l'Administració de presumir la residència a Espanya, excepte prova en contra, d'aquelles persones no separades legalment i amb fills menors, els cònjuges i fills de les quals depenguin d'elles, tinguin la residència habitual en territori espanyol.

Les societats civils que tinguin caràcter mercantil

A partir de l'1 de gener de 2016, les societats civils que tinguin caràcter mercantil passen a ser subjectes contribuents per l'impost de societats, i queden excloses de l'àmbit d'aplicació del règim d'atribució de rendes en l'IRPF. Només queden previstes com a en-

titats en atribució de rendes les societats civils no subjectes a l'impost de societats (art. 8.3 LIRPF).

En qualsevol cas, els contribuents de l'IRPF són les persones físiques considerades individualment, fins i tot en el cas que optin per acollir-se al règim de tributació conjunta previst per a aquells que formin part d'una unitat familiar establerta legalment.

La **regla de la tributació individual** sobre la qual s'assenta l'IRPF obliga a establir unes normes d'individualització que permetin imputar els diferents components de la renda a un o diversos subjectes en aquells casos que, d'acord amb l'ordenament jurídic privat, puguin ser de titularitat compartida. Així succeeix amb caràcter general a conseqüència dels règims econòmics matrimonials de caràcter comunitari o associatiu, dels quals n'és una mostra en l'àmbit civil comú el de la societat legal de guanys, perquè en aquests supòsits, encara que les rendes són comunes des del punt de vista civil o pertanyin a la societat conjugal, és imprescindible fixar criteris per distribuir-les entre els cònjuges de manera que puguin tributar individualment.

Aquestes **normes d'individualització de rendes** s'estableixen en funció de l'origen o la font de les rendes, sigui quin sigui, si escau, el règim econòmic del matrimoni¹¹:

⁽¹¹⁾Art. 11 LIRPF.

- Els rendiments del treball cal atribuir-los exclusivament a qui hagi generat el dret a la percepció, llevat en el cas de les prestacions a les que es refereix la lletra a de l'apartat 2 de l'art. 17 LIRPF, que s'atribueixen a les persones a favor de les quals s'hagin reconegut els rendiments.
- Els rendiments del capital s'atribueixen als contribuents que siguin titulars dels elements patrimonials, béns o drets, dels quals provinguin aquests rendiments d'acord amb les normes sobre la titularitat jurídica aplicables i tenint en compte les proves aportades pels contribuents o per la mateixa Administració.

La individualització dels rendiments del capital

Hem de tenir en compte que, en aquest àmbit, són d'aplicació les normes sobre la titularitat jurídica dels béns i drets contingudes en la normativa del règim econòmic del matrimoni, així com la legislació civil aplicable a les relacions patrimonials entre els membres de la família. En aquest sentit, la titularitat dels béns y els drets que d'acord amb les disposicions o els pactes reguladors del règim econòmic matrimonial siguin comuns a ambdós cònjuges, s'ha d'atribuir per meitat a cada un d'ells, tret que es justifiqui una altra quota de participació.

Així mateix, l'esmentat art. 11 LIRPF estableix que, quan no estigui acreditada la titularitat dels béns o els drets, l'Administració tributària tindrà dret a considerar-ne titular qui figuri com a tal en un registre fiscal o en d'altres de caràcter públic.

- Els rendiments de les activitats econòmiques es consideren obtinguts per les persones que realitzin de manera habitual, personal i directa l'ordenació per compte propi dels mitjans de producció i els recursos hu-

mans afectes a les activitats; també es presumirà, llevat prova en contra, que concorren aquests requisits en aquelles que constin com a titulars.

- Finalment, els guanys i les pèrdues patrimonials es consideraran obtingudes pels cònjuges que siguin titulars dels béns, els drets i els altres elements patrimonials de què provenguin segons les normes sobre titularitat jurídica establertes per als rendiments del capital, amb l'excepció, naturalment, dels guanys no justificats (que s'atribueixen en funció de la titularitat dels béns i els drets en què es manifestin), així com de les adquisicions de béns i drets que no es derivin d'una transmissió prèvia (com els guanys del joc, que s'atribueixen a la persona a qui correspongui el dret a obtenir-les o que les hagi guanyat directament).

2. Quines rendes tributen per l'IRPF?

La **base imposable** de l'impost està constituïda per l'import de la renda obtinguda en el període impositiu, que es determina d'acord amb els mètodes previstos en l'art. 16 de la LIRPF, que fixa una sèrie de regles generals amb aquesta finalitat.

Mètodes de determinació de la base imposable

La base imposable de l'IRPF, d'acord amb el que disposa l'art. 16.1 LIRPF, es determina essencialment en règim d'estimació directa, tret que concorrin els pressupostos que legitimen a l'Administració per recórrer a l'estimació indirecta, que recull amb caràcter general l'art. 53 LGT. D'aquesta manera, l'estimació directa és l'únic règim aplicable a tots els elements que integren la renda del contribuïent, ja que l'estimació directa simplificada i l'estimació objectiva tenen un àmbit d'aplicació que es redueix als rendiments d'activitats econòmiques, tal com estableix l'art. 16.2 LIRPF.

D'acord amb les regles de determinació de la base imposable, s'ha de procedir segons les **fases** que veiem a continuació¹².

⁽¹²⁾Art. 15.2 LIRPF.

1) En primer lloc, cal qualificar cada renda segons l'origen o font, separant, d'una banda, els rendiments nets (rendiments del treball, rendiments del capital, rendiments d'activitats econòmiques, imputacions de renda immobiliària i de cessió de drets d'imatge) que s'obtenen de la diferència entre els ingressos computables i les despeses deduïbles; i, per l'altra, els guanys i pèrdues patrimonials, que són el resultat de comparar els valors de transmissió i adquisició dels elements que els generen.

2) A continuació, cal aplicar les reduccions sobre el rendiment íntegre o net que, si escau, correspon per a cadascuna de les fonts de renda que acabem de citar.

3) En tercer lloc, s'ha de fer la integració i compensació de les diferents rendes, segons el seu origen i classificació com a renda general o de l'estalvi.

4) El resultat d'aquestes operacions donarà lloc a la base imposable general (totes les rendes, incloses les imputacions de renda, menys els guanys i pèrdues patrimonials derivades de la transmissió d'elements patrimonials i la majoria dels rendiments de capital mobiliari) i a la base imposable de l'estalvi (guanys i pèrdues patrimonials generades per la transmissió d'elements patrimonials i la major part dels rendiments del capital mobiliari).

5) A les bases imposables generals i de l'estalvi, s'aplicaran les corresponents reduccions per atenció a situacions de dependència i envelliment i pensions compensatòries, la qual cosa donarà lloc a les bases liquidables generals i de l'estalvi.

2.1. Què són els rendiments del treball?

Posseeixen la consideració de **rendiments íntegres** del treball totes les contraprestacions o utilitats, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dinerària o en espècie, que derivin directa o indirectament del treball personal o de la relació laboral o estatutària i que no tinguin el caràcter de rendiments d'activitats econòmiques¹³.

⁽¹³⁾Art. 17 LIRPF.

Els rendiments del treball, per tant, presenten les **característiques** següents:

- Deriven directa o indirectament del treball personal, de manera que no és necessari que constitueixin la contraprestació d'un treball concret, sinó que és suficient amb que siguin conseqüència d'una relació laboral o estatutària. Per això, són rendiments del treball tant les contraprestacions que ho remuneren directament com les utilitats associades a la condició de treballador o empleat i que s'obtenen pel mer fet de ser-ho, independentment del treball concret que es presti (com, per exemple, les ajudes familiars o als estudis, els préstecs a tipus d'interès inferiors als del mercat, etc.).
- Poden ser de caràcter dinerari o percebre's en espècie, segons l'apartat 1º de l'art. 42 LIRPF, com succeeix en els casos d'ús, consum o obtenció per a finalitats particulars de béns, drets o serveis de forma gratuïta o per un preu inferior al del mercat.
- Els rendiments del treball deriven del treball prestat en règim de dependència laboral o administrativa. Aquesta característica és essencial i permet diferenciar-los dels rendiments d'activitats econòmiques, en les quals el subjecte que les exerceix actua amb autonomia organitzativa i assumeix el resultat o el risc que es deriva de les mateixes.

Retribucions en espècie

Els rendiments de treball es poden percebre en espècie, per exemple, en els supòsits d'ús d'un habitatge cedit per l'empresa, de lliurament d'un vehicle, d'abonament de primes d'assegurances per part d'aquella, etc.

Establerta així la noció dels rendiments del treball, cal assenyalar com a **supòsits més característics**, que enuncia la LIRPF a títol d'exemple, els sous i salaris; les prestacions per desocupació, siguin o no contributives; les remuneracions en concepte de despeses de representació; les dietes i assignacions per a despeses de viatge; i les contribucions o aportacions satisfetes pels promotors de plans de pensions, com també les quantitats satisfetes per empresaris per fer front als compromisos per pensions¹⁴.

⁽¹⁴⁾Art. 17.1 LIRPF.

Les dietes i assignacions per a despeses de viatge i els plans de pensions

Entre els rendiments de treball, hem de fer referència a les dietes i assignacions per despeses de viatge que es consideren rendiments del treball tret que es tracti d'assignacions per

a despeses de locomoció i les normals de manutenció i estada en establiments hotelers, amb els límits i en les hipòtesis establertes de manera reglamentària (art. 9 RIRPF). Això implica que aquestes assignacions, mentre compleixin els requisits del RIRPF, s'exceptuen de gravamen o, el que és el mateix, no es computen com a rendiments del treball a l'hora de calcular la base imposable.

Bàsicament, el règim general de les dietes, que s'estableix en l'esmentat art. 9 RIRPF, determina que les quantitats que s'abonin per desplaçaments dels treballadors per motius laborals no estaran subjectes a l'IRPF quan compleixin els següents requisits:

a) Quan les assignacions intentin compensar despeses de locomoció pel desplaçament fora del lloc de treball, sigui o no en el mateix municipi, sempre que compleixin les següents condicions:

- Quan el treballador utilitzi mitjans de transport públic, s'eximeix de gravamen l'import de la despesa que es justifiqui mitjançant factura o document equivalent.
- Quan s'utilitzin mitjans de transport privats, no tributa la quantitat que resulti de computar 0,19 € per kilòmetre recorregut, sempre que es justifiqui la realitat del desplaçament, més les despeses de peatge i d'aparcament que es justifiquin.

b) Quan les assignacions provin de compensar despeses de manutenció i estada, sempre que en cadascun dels municipis diferents de l'habitual del lloc de treball i del lloc de residència del treballador el perceptor no s'hi quedi més de nou mesos, i que aquestes dietes no superin els límits quantitius assenyalats en l'art. 9.A.3.a RIRPF:

- Quan s'hagi pernoctat en un municipi diferent del lloc de treball habitual i que constitueixi la residència del perceptor: com a despeses d'estada, els imports que es justifiquin; i com a despeses de manutenció, 53,34 € diaris per desplaçament dins el territori espanyol, o 91,35 € diaris per desplaçament a l'estranger.
- Quan no s'hagi pernoctat en un municipi diferent del lloc de treball habitual i que constitueixi la residència del perceptor, es consideraran exemptes de gravamen les assignacions per a despeses de manutenció que no excedeixin de 26,67 € o 48,08 € diaris, si es tracta de desplaçaments dins el territori espanyol o a l'estranger, respectivament.

Referent a les contribucions o aportacions satisfetes pels promotors de plans de pensions i a les quantitats satisfetes pels empresaris per fer front als compromisos per pensions, quan s'imputen a les persones als quals es vinculen les prestacions constitueixen per a aquestes rendiment del treball en espècie, de manera que cal integrar-les a la seva base imposable de l'IRPF, sense perjudici que més tard donin dret a practicar una reducció de la base imposable (art. 51 LIRPF), amb el que aquest concepte no dona lloc a cap increment de quota.

I si tenim en compte que les prestacions rebudes dels plans de pensions pels beneficiaris, en produir-se les contingències corresponents, són en tot cas rendiments del treball (art. 17.2.a.3º LIRPF), es pot afirmar que el tractament fiscal dels plans de pensions consisteix en un ajornament de la tributació que, a més del seu efecte financer, normalment implica un estalvi d'impostos, atès que els tributs aplicables després de la jubilació solen ser inferiors als del període de vida laboral activa del contribuïent.

Per completar la definició dels rendiments de treball, la LIRPF ha considerat convenient citar una altra sèrie de supòsits concrets que, en tot cas, posseeixen la consideració de rendiments del treball¹⁵.

⁽¹⁵⁾Art. 17.2 LIRPF.

Rendiments del treball diferits i rendiments de naturalesa dubtosa

Constitueixen exemples de rendiments del treball diferits les pensions i els havers passius, així com les prestacions per incapacitat, jubilació, accident, viduïtat, assegurança de dependència, etc. (tant si les satisfà el sistema públic de la Seguretat Social com si ho fan les mutualitats generals obligatòries), i les prestacions rebudes de plans de pensions, de contractes d'assegurances concertades amb mutualitats o d'una assegurança col·lectiva que prevegi compromisos per pensions i, també, les prestacions rebudes pels beneficiaris dels plans de previsió assegurats.

Es tracta de rendes diferides, de supòsits que la LIRPF identifica per a assenyalar les condicions per a integrar-les a la base imposable i, en particular, per facilitar la posterior regulació de les reduccions al fet que es refereix l'art. 18 LIRPF.

D'altra banda, la LIRPF qualifica expressament com a rendiments del treball altres conceptes de naturalesa dubtosa que difícilment encaixarien en altres categories si no anés a la dels guanys patrimonials (pensions compensatòries rebudes del cònjuge i les anualitats per aliments, sense perjudici de l'exempció contemplada en l'art. 7.k LIRPF per a les percebudes dels pares en virtut de decisió judicial). Finalment, inclou conceptes que més aviat s'apropen a la naturalesa dels rendiments professionals, com els derivats de cursos, conferències, seminaris, elaboració d'obres literàries, artístiques o científiques si se cedeixen els drets d'explotació, retribucions de relacions laborals de caràcter especial, parts de fundador, etc., però que per diverses raons se solen assimilar als rendiments del treball. El legislador és conscient d'això, fins al punt d'admetre, en l'art. 17.3 LIRPF, una qualificació alternativa, per a alguns, com a rendiments ja sigui d'activitats econòmiques o del treball, depenent de si hi ha o no una organització per compte propi dels mitjans materials i humans.

El rendiment íntegre del treball, definit d'aquesta manera, es computa a la base imposable de l'IRPF íntegrament, a excepció que li sigui aplicable alguna de les reduccions establertes per als rendiments amb un període de generació superior a dos anys o obtinguts de forma notòriament irregular en el temps (a excepció dels rendiments de l'art. 17.2.a LIRPF).

En el cas dels **rendiments irregulars**, és a dir, dels generats en períodes superiors als dos anys o percebuts de manera notòriament irregular en el temps, resulta imprescindible realitzar algun tipus d'ajust per a pal·liar l'efecte que, tractant-se d'un tribut progressiu, produiria l'acumulació a la base imposable d'un sol exercici. Amb la finalitat de determinar els rendiments irregulars, s'ha optat per una tècnica certament senzilla: reduir l'import del rendiment íntegre abans de computar-ho a la base imposable en un 30%, la qual cosa no permet diferenciar adequadament si el període de generació ha estat més o menys llarg. Així, la major o menor durada del període de generació és irrellevant si se superen els dos anys.

La reducció aplicable

Amb caràcter general, s'aplica una reducció del 30% per als rendiments el període de generació dels quals sigui superior a dos anys, i per als rendiments que es qualifiquin reglamentàriament com a obtinguts d'una manera notòriament irregular en el temps (a excepció dels rendiments que preveu l'art. 17.2.a LIRPF). La percepció en forma de renda elimina la possibilitat de practicar la reducció. La quantia del rendiment íntegre sobre la qual s'aplica la reducció no pot excedir de l'import de 300.000 euros anuals. S'estableix un criteri objectiu per a aplicar aquesta reducció, i s'assenyala un termini mínim de cinc períodes impositius com a límit temporal per a poder tornar a considerar una renda com a irregular. Hi ha regles específiques en l'art. 18.2 LIRPF en relació amb els rendiments irregulars quan derivin de l'extinció de la relació laboral, comuna o especial, o de la relació d'administradors i membres de consells d'administració.

En els rendiments del treball procedents d'indemnitzacions per extinció de la relació laboral amb un període de generació superior a dos anys que es percebin de manera fraccionada, segons el que estableix l'art. 12.2 LIRPF, només és aplicable la reducció del 30% en cas que el quocient resultant de dividir el nombre d'anys de generació, computats de data a data, entre el nombre de períodes impositius de fraccionament, sigui superior a dos.

Del rendiment íntegre del treball computat a la base imposable de l'IRPF, per a obtenir el rendiment net, cal deduir exclusivament les **despeses** que recull l'art. 19 LIRPF. Es tracta d'una relació taxada de despeses. Aquestes despeses són les cotitzacions a la Seguretat Social o a mutualitats generals obligatòries de funcionaris; les detraccions per drets passius; les cotitzacions a col·legis d'orfes o entitats similars; les quotes satisfetes a sindicats i col·legis professionals, quan la col·legiació posseeixi caràcter obligatori, en la part que correspongui a les

finalitats essencials d'aquestes institucions i amb el límit establert en l'art. 10 RIRPF (500 euros anuals); i les despeses de defensa jurídica en la relació del contribuïent amb la persona de qui rep els rendiments, amb un límit de 300 euros anuals.

Així mateix, en l'art. 19.2.f LIRPF s'estableix una despesa fixa de 2.000 euros en concepte d'altres despeses. L'import total per aquestes despeses deduïbles té com a límit el rendiment íntegre del treball una vegada minorat per la resta de despeses deduïbles que preveu l'art. 19.2 LIRPF.

Supòsits d'increment de la despesa fixa deduïble

L'import inicial de 2.000 euros s'incrementa en els casos següents:

- Contribuents aturats que acceptin un lloc de treball que exigeixi el trasllat de la seva residència habitual a un nou municipi: aquesta quantia s'incrementa, en el període impositiu en què es produeixi el canvi de residència i en el següent, en 2.000 euros anuals addicionals.
- Persones amb discapacitat que obtinguin rendiments del treball com a treballadors actius: aquesta quantia s'incrementa en 3.500 euros anuals. Aquest increment és de 7.750 euros anuals quan acreditin que necessiten ajuda de terceres persones o mobilitat reduïda, o un grau de discapacitat igual o superior al 65%.

Una vegada determinat el rendiment net del treball, s'ha de procedir a aplicar sobre aquesta la **reducció per obtenció de rendiments del treball**, que regula l'art. 20 LIRPF. La quantia d'aquesta reducció depèn de la quantitat de rendiments nets del treball obtinguts. La reducció màxima és de 5.565 euros i, com a conseqüència de la seva aplicació, el saldo resultant no pot ser negatiu.

La reducció per obtenció de rendiments del treball

Se n'estableix l'aplicació únicament per a contribuents amb rendiments nets del treball (el resultat de minorar el rendiment íntegre en les despeses que preveuen les lletres a, b, c, d i e de l'art. 19.2 LIRPF) inferiors a 16.825 euros, sempre que no tinguin rendes, excloses les exemptes, diferents de les del treball superiors a 6.500 euros.

2.2. Què són els rendiments del capital?

Es consideren **rendiments íntegres del capital** totes les utilitats o contraprestacions, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que provenguin directa o indirectament d'elements patrimonials de titularitat del contribuïent i que no estiguin afectes a activitats econòmiques dutes a terme per ell mateix.

Els rendiments del capital es **caracteritzen** pels següents trets:

- Deriven directa o indirectament de la titularitat del contribuïent dels elements patrimonials, encara que no és necessari que constitueixin la contraprestació d'una operació de capital concreta, sinó que n'hi ha prou que

tinguin causa en la titularitat genèrica d'un element patrimonial determinat.

- Els elements patrimonials que generen rendiments del capital provenen d'elements patrimonials que no es troben afectes a les activitats econòmiques. La falta d'afectació és un element central en la definició d'aquest tipus de rendiments, ja que falta el límit entre aquests i els rendiments de les activitats econòmiques que generen els elements patrimonials afectes a aquestes.
- Per qualificar els rendiments del capital, és indiferent la denominació o naturalesa que tinguin. Així, es consideren rendiments del capital tant els cànons de l'arrendament com altres imports percebuts de l'arrendatari o subarrendatari, els dividends, les primes i participacions en qualsevol tipus d'entitats, etc. Això és lògic si es pensa en la gran varietat de formes i denominacions que poden tenir les retribucions del capital com a conseqüència del desenvolupament de nous productes als mercats financers.
- Els rendiments del capital poden ser de caràcter dinerari o es poden percebre en espècie. Com ja hem comentat, la LIRPF, d'acord amb els arts. 42 i 43, aborda el tractament de les retribucions en espècie de manera unitària, amb independència que es puguin qualificar com a rendiments del treball, del capital o de les activitats econòmiques.

Rendiments en espècie

Per exemple, quan el titular d'un dipòsit bancari rep algun bé (una enciclopèdia, un televisor, etc.) com a conseqüència del dipòsit i com una part de la remuneració total.

Establerta d'aquesta manera la noció dels rendiments del capital, la LIRPF inclou **dues categories** dins d'aquests rendiments: els rendiments del capital immobiliari i els rendiments del capital mobiliari.

1) Rendiments del capital immobiliari

Tenen la consideració de **rendiments íntegres** del capital immobiliari tots els que derivin de l'arrendament, constitució o cessió de drets o facultats d'ús o gaudi sobre els béns immobles, rústics o urbans, sigui quina sigui la seva denominació o naturalesa.

Els immobles rústics i urbans es defineixen per referència al que es disposa en la Llei Reguladora de les Hisendes Locals (TRLRHL) que, a la vegada, es remet a la normativa cadastral.

En els **rendiments íntegres** del capital immobiliari s'inclou l'import que hagi de satisfer l'arrendatari o subarrendatari per tots els conceptes i, a més, l'import que hagi de satisfer l'adquirent o cessionari en els supòsits de constitució o cessió de dret o facultats d'ús i gaudi sobre béns immobles rústics o urbans. En canvi, no es consideren rendiments del capital immobiliari, sinó rendes immobiliàries imputades, les que es computen com a conseqüència de la titularitat de béns immobles urbans, o drets de gaudi sobre aquests, no afectes a les activitats econòmiques i que no generen rendiments del capital immobiliari, a exclusió de l'habitatge habitual del contribuent i el sòl no edificat, segons l'art. 85 LIRPF.

Com a rendiment íntegre del capital immobiliari cal computar l'import que es rebí de l'adquirent, cessionari, arrendatari o subarrendatari per tots els conceptes, incloent, si escau, el corresponent a tots aquells béns cedits amb l'immoble **sense incloure l'IVA** o, si escau, l'impost general indirecte canari¹⁶.

Per a determinar el rendiment net d'aquest import íntegre s'han de restar les següents **despeses deduïbles**¹⁷:

- Les **despeses necessàries** per a obtenir el rendiment. Respecte a aquestes despeses, que es detallen en el desenvolupament reglamentari¹⁸, només cal destacar la deducció dels saldos de cobrament dubtós i de les despeses financeres (els interessos de capitals aliens invertits), així com les despeses de reparació i conservació. Aquestes últimes dues despeses tenen el límit dels rendiments íntegres.
- L'import de la deterioració soferta pels béns dels quals provinguin els rendiments. Referent a aquestes **despeses d'amortització**, cal dir que són deduïbles tant si obeeixen a la deterioració soferta en l'immoble generador de l'ingrés amb motiu de l'ús o el transcurs del temps, com en el supòsit de rendiments derivats de la titularitat d'un dret o facultat d'ús o gaudi, en la qual es dedueix, en concepte de depreciació amb el límit dels rendiments íntegres, la part proporcional del valor d'adquisició satisfet, en les condicions establertes pel reglament.

Despeses d'amortització dels rendiments del capital immobiliari

Al marge de l'amortització d'immobles –deduïble quan anualment no es passi d'aplicar el 3% sobre el valor més alt, el cost d'adquisició satisfet o el valor cadastral, excloent el valor del sòl–, per als béns mobles s'utilitza el sistema d'amortització per coeficients, d'acord amb la taula d'amortitzacions simplificades, mentre que, pel que fa als drets, el sistema és de coeficient fixe si es tracta de drets vitalicis i de divisió del cost del dret pel número d'anys de durada, quan el dret tingui un termini de durada determinat (art. 14 RIRPF).

Per a integrar-ho a la base imposable, el rendiment net es computa, generalment, pel seu import total. No obstant això, quan es tracti de **rendiments irregulars**, ja sigui perquè tenen un termini de generació superior a dos anys o bé perquè es qualifiquen expressament com a obtinguts de manera notòriament

Lectura recomanada

Quant a la noció de rendiments íntegres del capital immobiliari, podeu consultar l'art. 22.1 LIRPF, l'art. 61.3 TRLRHL i els arts. 6 a 8 i DT 1ª del RD Legislatiu 1/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del Cadastre Immobiliari.

⁽¹⁶⁾Art. 22.2 LIRPF.

⁽¹⁷⁾Art. 23.1 LIRPF.

⁽¹⁸⁾Art. 13 RIRPF.

⁽¹⁹⁾Art. 23.3 LIRPF.

irregular en el temps, per a integrar-los a la base imposable s'han de reduir en un 30%¹⁹, amb un límit de 300.000 euros anuals com a quantia màxima sobre la qual aplicar la reducció.

Els rendiments irregulars

L'art. 15 RIRPF considera obtinguts de manera notòriament irregular, exclusivament i sempre que s'imputin en un sol període impositiu, els imports obtinguts pel traspàs o cessió del contracte d'arrendament de locals de negocis, les indemnitzacions percebudes de l'arrendatari, subarrendatari, etc. per danys i desperfectes en l'immoble i els imports obtinguts per a la constitució o cessió de drets d'ús o gaudi de caràcter vitalici.

Així mateix, s'estableix una reducció del 60% en els supòsits de rendiments derivats d'arrendaments de **béns immobles destinats a habitatge**²⁰.

⁽²⁰⁾Art. 23.2 LIRPF.

Per acabar, la LIRPF segueix mantenint la seva cautela tradicional a l'hora de tractar els rendiments del capital immobiliari generats com a conseqüència d'**operacions amb parents** del contribuent, inclosos els afins, fins al tercer grau. Una cautela que condueix a l'aplicació d'una norma de valoració en virtut de la qual el rendiment net a computar no pot ser inferior a l'import de la renda immobiliària que correspondria imputar si no es generessin rendiments del capital immobiliari²¹. Cal dir, doncs, que ens trobem davant d'una norma de valoració que, en conseqüència, no admet prova en contra.

⁽²¹⁾Art. 24 LIRPF.

2) Rendiments del capital mobiliari

Els **rendiments del capital mobiliari** són aquells que provenen dels béns d'aquesta naturalesa i, en general, de la resta dels béns o drets no immobiliaris que el seu titular és el contribuent i que no estiguin afectes a activitats econòmiques exercides pel mateix. Aquesta definició cal completar-la indicant que mai posseeixen la consideració d'elements patrimonials afectes a una activitat econòmica els actius representatius de la participació en fons propis d'una entitat i de la cessió de capitals a tercers.

Lectura recomanada

Quant a la noció dels rendiments del capital mobiliari, podeu veure l'art. 21.2.b LIRPF.

Convé que ens detinguem en l'anàlisi de les **quatre categories** que agrupen els rendiments del capital mobiliari. Vegem-les:

a) Els rendiments obtinguts per a la **participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat**, que es caracteritzen perquè tenen l'origen en la condició de soci, accionista o associat. Aquests rendiments, doncs, provenen dels beneficis, les utilitats o els fons en general d'un patrimoni en el que s'intervé per mitjà de la participació directa en la persona jurídica que posseeix la seva titularitat²².

⁽²²⁾Art. 25.1 LIRPF.

Alguns supòsits d'aquest tipus de rendiments del capital mobiliari

S'inclouen en aquesta categoria tant els rendiments dineraris com en espècie i, en particular, els **dividends**, les primes d'assistència a juntes i altres participacions en beneficis d'entitats, els rendiments de qualsevol tipus d'actius que facultin per a participar en beneficis, vendes o ingressos i qualsevol altres utilitats derivades de la condició de soci,

accionista o partícip (inclosa la distribució de la prima d'emissió d'accions o participacions). A aquestes se sumen, en funció de la qualificació expressa com a rendiments del capital mobiliari, les rendes derivades de la constitució o cessió de drets o facultats d'ús o gaudi sobre els valors o les participacions en els fons propis de l'entitat.

Exemple

Rendes derivades de la constitució o cessió de drets sobre valors són, per exemple, les rendes percebudes com a conseqüència de la constitució d'un usdefruit d'accions, o aquelles que pugui rebre l'usufructuari per la cessió del seu dret a un tercer.

b) Els rendiments obtinguts per la **cessió a tercers de capitals propis**, definits com a contraprestacions de qualsevol tipus, independentment de la denominació o naturalesa que tinguin, dineràries o en espècie, com, per exemple, els interessos i qualsevol altra forma de retribució pactada per a la cessió de capitals. També per a la transmissió, reemborsament, amortització, intercanvi o conversió de qualsevol classe d'actius representatius de la captació i ús de capitals aliens.

Quantificació del rendiment

El rendiment íntegre derivat de les cessions a tercers de capitals propis es computa per l'import percebut, excepte el cas de transmissió, reemborsament, amortització, intercanvi o conversió de valors, en els que es computa com a rendiment la diferència entre el valor de l'operació que es tracti i el valor d'adquisició o subscripció.

c) El tercer tipus de rendiments del capital mobiliari són els rendiments procedents d'**operacions de capitalització, contractes d'assegurances de vida o invalidesa i rendes derivades de la imposició de capitals**, siguin de caràcter dinerari o percebuts en espècie, sempre que no provenguin indirectament del treball personal i, per tant, calgui considerar-los rendiments d'aquesta naturalesa²³.

No es consideren rendiments del capital mobiliari, sinó que han de tributar com a guanys o pèrdues patrimonials, les prestacions derivades d'assegurances de danys i accidents.

d) I ja per acabar, **altres rendiments del capital mobiliari** de caràcter absolutament heterogeni. Entre aquests, els derivats de la propietat intel·lectual que no pertanyi a l'autor; els de la propietat industrial no afecta a activitats econòmiques; els de l'arrendament de béns mobles, negocis i mines; i els rendiments provinents de la cessió del dret d'imatge o del consentiment o l'autorització per a utilitzar-ho²⁴.

En els quatre tipus de rendiments del capital mobiliari que acabem d'examinar, es computa com a rendiment íntegre l'import de les prestacions obtingudes pel contribuent, exceptuant el cas de les rendes vitalícies, en les que el **rendiment íntegre** que cal computar és el resultat d'aplicar percentatges variables a les anualitats percebudes. A més, en tots els casos si el rendiment és en espècie, cal sumar al valor de la retribució en espècie l'import de l'ingrés a compte, sempre que aquest no s'hagi repercutit al receptor de la renda.

Lectura recomanada

Sobre la noció de rendiments obtinguts per a la cessió a tercers de capitals propis, podeu consultar l'art. 25.2 LIRPF.

⁽²³⁾ Art. 25.3 LIRPF.

⁽²⁴⁾ Art. 25.4 LIRPF.

A partir de l'import íntegre de cadascuna de les classes de rendiments del capital mobiliari, per a determinar el rendiment net **es dedueixen** exclusivament les despeses d'administració i dipòsit de valors negociables que repercuteixin les empreses de serveis d'inversió, les entitats de crèdit o altres entitats financeres, encara que en el cas de rendiments derivats de l'assistència tècnica o d'arrendament de béns, negocis o mines cal deduir dels rendiments íntegres les despeses necessàries per a obtenir-los i, si escau, l'import de la deterioració soferta pels béns o drets d'on procedeixin els ingressos.

Aquest rendiment net es computa sencer a la base imposable, excepte en el cas dels rendiments de l'art. 25.4 LIRPF quan tinguin un període de generació superior a dos anys o es qualifiquin pel reglament com a obtinguts de manera notòriament **irregular** en el temps. En aquests casos, s'aplicarà una reducció del 30%, amb un límit de 300.000 euros anuals com a quantia màxima sobre la qual aplicar la reducció.

Pla d'estalvi a llarg termini

Es tracta d'un instrument d'estalvi (DA 26a. LIRPF), fonamentalment orientat als petits inversors, l'especialitat bàsica dels quals consisteix en l'exempció de les rendes positives generades pel compte del dipòsit, contracte financer o l'assegurança de vida per mitjà de la qual es canalitzi l'estalvi, sempre que respecti el límit d'aportació anual (màxim de 5.000 euros) i el termini mínim establert per a la seva durada (almenys cinc anys). Aquests plans es poden canalitzar per mitjà de dues vies diferents: una assegurança individual de vida a llarg termini, que no pot cobrir contingències diferents de supervivència o defunció i en què el contribuïent és contractant, assegurat i beneficiari, excepte defunció, o bé un compte individual d'estalvi a llarg termini, amb les seves respectives particularitats. El pla s'extingeix en el moment en què el contribuïent efectui qualsevol disposició o se superi el límit de 5.000 euros anuals que preveu la Llei. En aquests casos s'han de sotmetre a gravamen els rendiments del capital mobiliari produïts, i s'estableix l'obligació de retenció per part de l'entitat gestora.

2.3. Què són els rendiments d'activitats econòmiques?

Es consideren **rendiments d'activitats econòmiques** els procedents del treball personal i del capital conjuntament, o només d'un d'aquests factors, que comporten per part del contribuïent l'ordenació per compte propi de mitjans de producció i recursos humans, o d'un de tots dos, amb la finalitat d'intervenir en la producció o en la distribució de béns o serveis²⁵.

De manera que ens trobem davant activitats productives caracteritzades per l'existència d'una organització, encara que sigui mínima, en la qual un subjecte íntegra de manera autònoma i **per compte propi** recursos materials i humans, i assumeix el resultat derivat de la producció de béns o serveis que ofereix al mercat.

Lectura recomanada

Sobre les despeses i reduccions per a la determinació del rendiment net, podeu veure l'art. 26.1 LIRPF.

⁽²⁵⁾Art. 27 LIRPF.

Es tracta d'activitats que donen lloc a rendiments **professionals**, de les activitats agrícoles i ramaderes i, finalment, de les restants activitats econòmiques o, utilitzant la terminologia tradicional, empresarials. La distinció entre aquestes classes de rendiments és important, perquè el RIRPF estableix règims diferents respecte a les retencions a compte de les diferents classes de rendiments d'activitats econòmiques, i això obliga a definir els de caràcter professional i els de les activitats agrícoles o ramaderes perquè, per exclusió, quedin delimitats els rendiments **empresarials** duts a terme per persones físiques.

Activitats econòmiques

Segons la LIRPF, són activitats econòmiques, a títol purament d'exemple, les extractives, de fabricació, comerç o prestació de serveis, incloent les d'artesanía, agrícoles, forestals, ramaderes, pesqueres, de construcció, mineres i l'exercici de professions liberals, artístiques i esportives.

L'arrendament d'immobles com a activitat econòmica

Per a delimitar negativament la categoria dels rendiments de les activitats econòmiques, cal tenir en compte que les rendes generades per l'arrendament d'immobles només s'inclouran en aquesta categoria quan es compleixi una condició (en cas contrari, són rendiments del capital immobiliari): que per a l'ordenació de l'activitat hi hagi com a mínim una persona treballant amb contracte laboral a jornada completa (art. 27.2 LIRPF).

Finalment, per a completar la delimitació dels rendiments d'activitats econòmiques cal tenir en compte que també es consideren com a tals aquells que procedeixen dels **elements patrimonials afectes** a aquestes. Per tant, convé establir aquesta noció, ja que, com hem dit en referir-nos al concepte de rendiments del capital, si els elements patrimonials són afectes a la realització d'activitats econòmiques generaran rendiments d'aquest tipus, mentre que els no afectes donaran lloc, si escau, a l'obtenció de rendiments del capital. I això és així al marge que el règim de deducció de les despeses associades a l'adquisició i a l'ús dels elements patrimonials és completament diferent si es troben afectes o no a les activitats econòmiques.

Un element patrimonial es pot considerar **afecte a una activitat econòmica** quan, sent necessari per a l'activitat, es destina exclusivament a aquesta, excepte afecció parcial en el cas de béns divisibles i sense perjudici que en alguns casos s'admeti l'ús a finalitats particulars, sempre que aquest sigui accessori o notòriament irrellevant²⁶.

⁽²⁶⁾Art. 29 LIRPF.

Després d'haver establert la noció dels rendiments de les activitats econòmiques, la **determinació del rendiment net** s'efectua segons les normes de l'IS, que s'apliquen amb alguns matisos en el cas de l'estimació directa normal i l'estimació directa simplificada. Però les normes són radicalment diferents quan s'aplica l'estimació objectiva i ofereixen un resultat no comparable amb el de l'estimació directa. Per aquest motiu, el càlcul dels rendiments de les activitats econòmiques cal estudiar-ho per separat per a cadascun dels règims de determinació de bases de l'impost.

Lectura recomanada

Pel que fa a les regles generals de càlcul del rendiment net, podeu veure l'art. 28 LIRPF.

Regles comunes en el càlcul dels rendiments d'activitats econòmiques

- Els guanys i les pèrdues patrimonials que deriven d'elements afectes a activitats econòmiques no formen part del rendiment d'aquestes activitats, sinó que es calculen i reben el tractament que els és propi per naturalesa.
- L'afectació d'elements patrimonials o la desafectació d'actius fixos pel contribuïent no constitueix una alteració patrimonial, sempre que els béns o drets continuïn formant

part del seu patrimoni. No obstant això, s'entendrà que no ha tingut lloc afectació si l'alienació dels béns o drets es produeix quan encara no han transcorregut tres anys des de la mateixa.

- Si té lloc la cessió gratuïta de béns a tercers o destinats a l'ús o consum propis del contribuïent i, fins i tot, de contraprestació notòriament inferior a la del mercat, cal ajustar-se al valor normal de mercat dels béns i serveis, norma de valoració que no admet prova en contra.

D'aquesta manera, el càlcul del rendiment net d'activitats econòmiques varia notòriament en funció del **règim de determinació de bases** que sigui aplicable:

1) En l'estimació **directa normal**, que s'aplica amb caràcter general a les activitats desenvolupades per persones físiques i per entitats amb règim d'atribució de rendes, es parteix de l'aplicació de les regles del TRLIS que, no obstant això, reben matisació en un doble sentit: d'una banda, per excloure determinats conceptes de la consideració de despesa deduïble; i, de l'altra, per limitar les possibilitats de considerar com a despeses els generats en operacions amb el cònjuge i els fills menors del contribuïent que convisquin amb aquest²⁷.

(27) Art. 30.2 LIRPF.

Encara hi ha altres diferències pel que fa a la normativa reguladora de l'IS: d'una banda, el termini per a compensar el resultat negatiu de les activitats econòmiques, que és de quatre anys en l'IRPF, mentre que no hi ha límit temporal en l'IS, i, d'altra banda, la reducció del 30%, amb un límit de 300.000 euros anuals com a quantia màxima sobre la qual aplicar la reducció, per als rendiments irregulars (els generats en més de dos anys), que és aplicable en l'IRPF i no en l'IS.

A més, l'art. 32.2 LIRPF preveu una reducció del rendiment net de les activitats econòmiques. Els contribuïents poden reduir el rendiment net en 2.000 euros, quantitat que s'incrementarà quan aquests rendiments siguin escassos o els obtinguin persones amb discapacitat.

La reducció del rendiment net d'activitats econòmiques

Aquesta reducció només s'aplica en l'estimació directa. Si s'utilitza l'estimació directa simplificada, és incompatible amb la deducció del 5% sobre el rendiment net (art. 30.2.4a. LIRPF). Així mateix, la totalitat dels lliuraments de béns o prestacions de serveis s'han d'efectuar a una única persona, física o jurídica, no vinculada; el conjunt de despeses deduïbles no pot excedir el 30% dels rendiments íntegres; no s'han de percebre rendiments del treball, i almenys el 70% dels ingressos han d'estar subjectes a retenció o ingrés a compte.

Si aquesta reducció no és aplicable, els contribuïents amb rendes no exemptes inferiors a 12.000 euros, incloses les de la mateixa activitat econòmica, tenen dret a practicar-se una reducció de 1.620 euros anuals quan la suma de les rendes esmentades sigui igual o inferior a 8.000 euros anuals, mentre que si la suma d'aquestes rendes se situa entre 8.000,01 i 12.000 euros anuals: 1.620 euros menys el resultat de multiplicar per 0,405 la diferència entre les rendes esmentades i 8.000 euros anuals. Aquesta reducció, sumada a la prevista per obtenció de rendiments del treball, no pot excedir els 3.700 euros.

Finalment, a partir de l'1 de gener de 2013, els contribuïents que iniciïn l'exercici d'una activitat econòmica i apliquin l'estimació directa, podran reduir en un 20% el rendiment net positiu (després de les reduccions anteriors)

en el primer període impositiu que el mateix sigui positiu i en el període impositiu següent. La quantia dels rendiments nets no podrà superar els 100.000 euros anuals (art. 32.3 LIRPF).

2) La determinació del rendiment net en l'estimació directa simplificada obeeix a unes regles semblants a les de l'estimació directa normal. Aquest règim d'estimació directa simplificada s'aplica a totes les activitats dels contribuents que, sense determinar el rendiment en estimació objectiva, no superin per al conjunt de les activitats els 600.000 euros d'import net de la xifra de negocis.

Es tracta d'un règim renunciabile, que s'ha d'aplicar a totes les activitats econòmiques que exerceixi el contribuent, de manera que si en alguna d'aquestes tributa en estimació directa normal, el rendiment net de les restants també s'haurà de determinar per aquest règim normal.

Particularitats del règim d'estimació directa simplificada

La quantitat del rendiment net en aquesta modalitat simplificada del règim d'estimació directa es determina pràcticament en els mateixos termes que hem vist per a l'estimació directa normal, a excepció d'algunes particularitats, entre les quals destaquen: en primer lloc, les amortitzacions de l'immobilitzat material es calculen aplicant una taula simplificada especial que ha d'aprovar el Ministeri d'Economia i Hisenda (sobre l'import resultant podran actuar les normes del règim especial d'empreses de dimensió reduïda previstes en els arts. 108 a 114 TRLIS); i, en segon lloc, el conjunt de les provisions deduïbles (per riscos i despeses imprevistes, per reparacions, per litigis, etc.) i de les despeses de difícil justificació es fixa aplicant el percentatge del 5% sobre el rendiment net (amb el límit de 2.000 euros). Per acabar, també és aplicable la reducció del 30% al rendiment net determinat d'acord amb aquesta modalitat simplificada de l'estimació directa si s'ha generat en més de dos anys o si es percep de manera notòriament irregular en el temps.

3) La determinació del rendiment net en el règim d'estimació objectiva es configura com un règim voluntari o, per ser més exactes, renunciabile, que s'aplica a cadascuna de les activitats econòmiques considerades aïlladament que determini el Ministeri d'Economia i Hisenda, sempre que el contribuent no superi l'any immediat anterior l'import dels rendiments íntegres establert reglamentàriament.

El càlcul del rendiment net en l'estimació objectiva és relativament senzill, ja que ho efectua el contribuent imputant a cadascuna de les activitats que exerceix els signes, índexs o mòduls establerts reglamentàriament, tant amb caràcter general com en relació amb cada sector, en funció de la naturalesa de les activitats, tenint en compte paràmetres objectius. Així doncs, el desenvolupament reglamentari realitzat pel Ministeri d'Economia i Hisenda és l'encarregat d'establir els signes, índexs i mòduls aplicables en concret a cada activitat i, al mateix temps, s'estableixen les instruccions per a aplicar-ho mitjançant una ordre ministerial que s'ha de publicar en el BOE abans de l'1 de desembre anterior al període en què sigui aplicable²⁸.

Conseqüències de l'aplicació de l'estimació objectiva

Com succeeix amb tots els sistemes objectius de determinació de rendiments o bases imposables, el resultat de l'estimació objectiva sempre estarà allunyat de la realitat en major o menor mesura. Per això és possible que apareguin rendes fiscals, és a dir, rendes que escapen a la tributació i que, reflectides després en el patrimoni del contribuent o

Lectura recomanada

Sobre la determinació del rendiment net en el règim d'estimació directa simplificada, podeu veure l'art. 30 RIRPF.

Lectura recomanada

Referent a l'àmbit d'aplicació del règim d'estimació objectiva, podeu veure l'art. 32 RIRPF.

⁽²⁸⁾Art. 37 RIRPF.

Paràmetres per al càlcul del rendiment

Són, per exemple, el volum d'operacions, el nombre de treballadors, l'import de les compres, la superfície de les explotacions, etc.

detectades de qualsevol altra forma, es voldrien reconduir cap a l'IRPF per la via de considerar-les guanys patrimonials. Però com que això seria inacceptable, perquè en establir l'estimació objectiva és la mateixa LIRPF la que renuncia al gravamen del rendiment obtingut realment, cal aclarir que l'aplicació d'aquest règim no pot donar lloc al gravamen dels guanys patrimonials que es puguin produir per la diferència entre els rendiments reals de l'activitat i els derivats de l'aplicació correcta d'aquesta.

Amb entrada en vigor l'1 de gener de 2016, es revisa el mètode d'estimació objectiva i s'exigeixen nous requisits per a la seva aplicació, tant quantitius (reducció dels límits objectius) com qualitius (limitant les activitats que s'hi poden acollir).

Els requisits per a l'aplicació de l'estimació objectiva

Quant als límits quantitius d'exclusió del mètode, es redueix el volum d'ingressos de l'any immediat anterior (art. 31.1.3a.b LIRPF). El límit de 450.000 euros, que operava conjuntament per a totes les activitats econòmiques, es redueix a 150.000 euros anuals, excloent-ne les activitats agrícoles, ramaderes i forestals. També es redueixen els imports d'exclusió del mètode d'estimació objectiva en relació amb el volum de compres de béns i serveis: el límit de 300.000 euros, d'aplicació conjunta per a totes les activitats econòmiques, es redueix a 150.000 euros anuals (art. 31.1.3a.c LIRPF). A això s'ha de sumar la reducció de les activitats que s'han d'incloure en l'ordre ministerial que desplegui el mètode d'estimació objectiva per a l'any 2016, segons el que determina la DA 36a. LIRPF (exclusió de les activitats classificades en les divisions 3, 4 i 5 de la secció primera de les tarifes de l'IAE a les quals s'apliqui el tipus de retenció de l'1% en el període impositiu 2015), cosa que en limita l'aplicació a les activitats que, per la seva naturalesa, es relacionen fonamentalment amb consumidors finals.

També en aquest cas, atès que no es diu res en sentit contrari, en teoria es podria aplicar la reducció del 30% de l'import del rendiment net generat en més de dos anys o que es percebi de manera notòriament irregular en el temps.

S'ha de tenir present que la DT 32a de la LIRPF estableix, per als exercicis 2016 i 2017, límits en quanties diferents: el volum de rendiments íntegres de l'exercici anterior es fixa en 250.000 euros, el relatiu als que facturen a empresaris i professionals se situa en 150.000 euros, i el volum de compres de béns i serveis s'estableix en 250.000 euros.

2.4. Què són els guanys i pèrdues patrimonials?

Es consideren **guanys i pèrdues patrimonials** les variacions en el valor del patrimoni del contribuent que es posin de manifest amb motiu de qualsevol alteració en la composició del patrimoni, tret que es classifiquin legalment com a rendiments²⁹.

⁽²⁹⁾Art. 33.1 LIRPF.

Els guanys i les pèrdues patrimonials es defineixen en termes molt amplis, la qual cosa obliga a establir una sèrie de **supòsits de no subjecció** que permeten delimitar els que s'han d'integrar a la base imposable del tribut.

Supòsits de no subjecció

Així, en primer lloc, cal destacar la regla de no subjecció establerta per a les rendes que estiguin subjectes a l'ISD, que determina l'exclusió del tribut de les incorporacions patrimonials o adquisicions sense contraprestació que ja hagin quedat sotmeses a aquest impost.

Així mateix, s'exclouen del gravamen com a guanys patrimonials les rendes fiscals derivades de la diferència entre el rendiment real d'una activitat econòmica i el que s'hagi de computar d'acord amb el règim d'estimació objectiva (art. 31.2.2 LIRPF).

Tampoc són guanys o pèrdues patrimonials tots els supòsits que, encara que responen a les característiques d'aquest element de la renda, han estat requalificats expressament perquè rebin un tractament no com a guanys o pèrdues de patrimoni, sinó com a rendiments del capital mobiliari. Per exemple, la transmissió, el reemborsament, l'amortització i l'intercanvi o la conversió d'actius, com el deute públic o uns altres.

A més, l'art. 33.2 LIRPF recull una sèrie d'operacions en les quals, en considerar que hi ha certa proximitat amb la pura especificació de drets, no es considera que s'alteri la composició del patrimoni, de manera que mai es produiran guanys ni pèrdues. Per exemple, els supòsits de divisió de la cosa comuna, dissolució de la societat de guanys o extinció del règim econòmic matrimonial de participació i dissolució de comunitats de béns o separació de comuners.

Igualment, no existeix guany patrimonial en les adjudicacions legals o judicials de béns o drets per causa diferent a la pensió compensatòria entre cònjuges que es produeixin amb motiu d'extinció del règim econòmic matrimonial de separació de béns (art. 33.3.d LIRPF). S'afegeix, a més, que aquest supòsit no pot donar lloc, en cap cas, a les actualitzacions dels valors dels béns o drets adjudicats. Tampoc en el cas de les aportacions als patrimonis protegits constituïts a favor de persones amb discapacitat.

Als supòsits anteriors, s'hi sumen uns altres de naturalesa diversa i poc clara en els quals es considera que no hi ha guanys o pèrdues patrimonials (art. 33.3 LIRPF). El primer és el de les reduccions de capital que, en l'anterior normativa del tribut, s'assimilava al d'especificació de drets.

En relació amb altres supòsits descrits per la norma (les transmissions lucratives per causa de mort del contribuïent i les lucratives entre vius de les empreses o participacions, la titularitat de les quals està exempta en l'IP i dóna lloc a la reducció de la base imposable de l'ISD), entenem que constitueixen veritables **supòsits d'exempció**, com el dels guanys patrimonials posats de manifest amb motiu de les donacions a favor de les entitats sense finalitats de lucre de la Llei 49/2002, de 23 de desembre, i altres fundacions i associacions declarades d'utilitat pública, la transmissió per majors de seixanta-cinc anys, o per persones en situació de dependència severa o de gran dependència, de l'habitatge habitual i, per fi, el pagament dels deutes tributaris mitjançant béns que integren el patrimoni històric espanyol.

Supòsits d'exempció

Un altre supòsit d'exempció és el dels guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de la transmissió de les accions o participacions en empreses de nova o recent creació (art. 38.2 LIRPF). Així mateix, estan exempts els guanys patrimonials que es puguin generar en els deutors hipotecaris sense recursos, en ocasió de la dació en paga del seu habitatge (DA 36ª LIRPF).

Tot i que es tracta, essencialment, d'autèntiques disminucions patrimonials, queden excloses del còmput com a tals a la base imposable de l'IRPF les no justificades, les derivades del consum, les ocasionades per transmissions lucratives per actes inter vius o liberalitats i les que es deguin a pèrdues en el joc (no obstant això, a partir de l'1 de gener de 2012, es permet computar les pèrdues en el joc amb el límit dels guanys obtinguts).

A aquests s'han sumat, d'acord amb l'art. 33.5 LIRPF, altres supòsits de naturalesa completament variada que tendeixen a eliminar la possibilitat d'acreditar pèrdues patrimonials per mitjà d'operacions de recompra, en les que en un termini breu de temps es transmeten i tornen a adquirir béns o drets pel mateix preu o semblança, de manera que el valor del patrimoni del contribuïent es manté constant, però s'acredita una pèrdua a compensar amb guanys eventuals. Per això, no es computen les pèrdues degudes a transmissions d'elements que tornen a ser adquirits pel mateix contribuïent en el termini d'un any o les derivades de la transmissió de valors o participacions negociables quan s'hagin adquirit valors homogenis en els dos mesos anteriors o posteriors, si es tracta de valors cotitzats, o bé d'un any, si no cotitzen.

Així mateix, un altre supòsit d'exempció per reinversió (art. 38.3 LIRPF) és el referit als guanys patrimonials posats de manifest per la transmissió de qualsevol element patrimonial per un contribuïent de més de 65 anys, sempre que l'import obtingut per la transmissió es destini, en el termini de sis mesos, a constituir una renda vitalícia al seu favor,

i com a quantia màxima que es pot destinar a la constitució d'aquesta renda vitalícia es fixa la quantitat de 240.000 euros. Si l'import reinvertit és inferior al total del percebut en la transmissió, s'exclou de tributació només la part proporcional del guany patrimonial que correspongui a la quantitat reinvertida. Lògicament, l'anticipació, total o parcial, dels drets econòmics derivats de la renda vitalícia determina la submissió a gravamen del guany patrimonial corresponent.

Una vegada delimitats els guanys i pèrdues patrimonials sotmesos a l'impost, cal fer referència a les regles per a la **determinació de l'import** de les mateixes. Aquest import, en les transmissions oneroses i lucratives, és la diferència entre els valors d'adquisició i de transmissió dels elements patrimonials. I en la resta dels casos (per exemple, els guanys en el joc o els premis no exempts), el valor de mercat dels elements patrimonials o les parts proporcionals d'aquests.

Per a aplicar les regles que acabem de veure, cal tenir en compte que, en el cas de les transmissions oneroses, el **valor d'adquisició** és la suma de l'import real pel qual s'hagi fet l'adquisició, el cost de les inversions i millores realitzades i les despeses i tributs inherents a l'adquisició, exclosos els interessos. Aquesta suma s'ha de minorar en l'import de les amortitzacions deduïbles fiscalment i, en tot cas, de l'amortització mínima³⁰. El valor d'adquisició no és objecte d'actualització, excepte el cas de béns immobles en els quals s'apliquen els coeficients establerts en la Llei de Pressupostos Generals de l'Estat. No obstant això, des del 2015, se suprimeix l'art. 35.2 LIRPF i d'aquesta manera s'elimina l'aplicació dels coeficients de correcció monetària per al càlcul del guany patrimonial generat per la transmissió de béns immobles. Es modifica la DT 9a. LIRPF i es manté l'aplicació dels coeficients d'abatiment als guanys patrimonials generats per la transmissió d'elements patrimonials adquirits abans de l'1 de gener de 1994, però s'estableix un límit quantitatiu conjunt de 400.000 euros de valor de transmissió.

D'altra banda, el **valor de transmissió** és l'import satisfet realment, sempre que no sigui inferior al de mercat, en aquest cas cal prendre el valor de mercat. D'aquest valor, cal deduir les despeses i els tributs que graven la transmissió que hagi satisfet qui transmet.

Les regles generals citades es concreten per als supòsits més habituals o que puguin produir més problemes, establint **normes específiques de valoració** que, en definitiva, no fan sinó concretar els valors d'adquisició i transmissió per raó del tipus de béns transmesos (valors cotitzats, participacions en fons propis d'entitats no cotitzades, etc.) o per causa de la naturalesa de l'operació que genera l'alteració patrimonial (aportacions no dineràries, indemnitzacions, permutes de béns o drets, etc.)³¹.

Normes específiques de valoració del guany o pèrdua patrimonial

Una norma específica de valoració, per exemple, és la relativa als guanys derivats de la transmissió onerosa de drets de subscripció de valors admesos a cotització. Amb entrada en vigor l'1 de gener de 2017, s'estableix que l'import obtingut per la transmissió dels drets de subscripció procedents de valors admesos a negociació es qualifica com a guany patrimonial sotmès a retenció pel transmissor en el període impositiu en què es produïx la transmissió. Es canvia així la configuració de la normativa anterior, en què aquest import reduïa el valor d'adquisició dels títols dels quals procedien i només es configurava

Lectura recomanada

Sobre les regles per a la determinació de l'import dels guanys o pèrdues patrimonials, podeu consultar l'art. 34 LIRPF.

⁽³⁰⁾Art. 35.1 LIRPF.

⁽³¹⁾Art. 37 LIRPF.

com a guany patrimonial en cas que l'import obtingut en la seva transmissió fos superior al valor d'adquisició dels valors dels quals procedien (art. 37.1.a LIRPF). S'equipara d'aquesta manera el tractament de valors cotitzats amb el tractament aplicable als valors no admesos a cotització en cap mercat secundari i s'evita una regla de diferiment fiscal molt difícil de controlar per l'Administració tributària.

En general, l'import del guany o la pèrdua patrimonial s'integra a la base imposable del tribut. No obstant això, existeix un règim especial d'**exempció per reinversió** aplicable als guanys patrimonials procedents de la transmissió de l'habitatge habitual, que exclou del gravamen els guanys patrimonials derivats de la transmissió de la residència habitual del contribuent, sempre que l'import total obtingut per la transmissió es reinverteixi d'una sola vegada o en un termini no superior a dos anys en l'adquisició o rehabilitació d'un nou habitatge habitual. Si l'import reinvertit és inferior al total que s'ha rebut en la transmissió, només s'exclou de tributació la part proporcional del guany patrimonial obtingut corresponent a la quantitat reinvertida.

Un altre supòsit d'**exempció per reinversió** és el relatiu al guany produït en ocasió de la transmissió d'accions o participacions en empreses de nova o recent creació. Aquesta mesura es configura com a complementària de l'establiment d'una nova deducció en la quota estatal de l'IRPF en ocasió de la inversió realitzada en l'empresa de nova o recent creació (art. 68.1 LIRPF). Com a última conseqüència del mateix, en la posterior desinversió, que haurà de produir-se en un termini entre tres i dotze anys, es declararà exempt el guany patrimonial que, si escau, s'obtingui, sempre que es reinverteixi en una altra entitat de nova o recent creació. Aquesta exempció solament s'aplicarà als guanys patrimonials que provinguin de la transmissió d'accions o participacions per les quals s'hagués practicat la deducció prevista en l'art. 68.1 LIRPF i s'exigeix que l'import total obtingut per la transmissió de les mateixes es reinverteixi en l'adquisició d'accions o participacions d'entitats de nova o recent creació. Si això no fos així i l'import reinvertit fos inferior al total percebut en la transmissió, únicament s'exclourà de tributació la part proporcional del guany patrimonial obtingut que correspongui a la quantitat reinvertida.

Un altre supòsit d'exempció per reinversió

Un règim semblant (encara que només determina l'ajornament de l'impost) s'aplica als guanys patrimonials obtinguts pels socis o partícips de les institucions d'inversió col·lectiva (els fons d'inversió). Com a conseqüència de la transmissió de les accions, de les participacions o del reemborsament d'aquestes últimes, els socis o partícips obtenen o bé un guany o bé una pèrdua patrimonial per la diferència de valor entre el valor d'adquisició i el valor de transmissió, però si l'import obtingut com a conseqüència del reemborsament o transmissió es destina a l'adquisició o subscripció d'altres accions o participacions, llavors no es computarà el guany o la pèrdua patrimonial, i les noves accions o participacions conservaran el valor i la data d'adquisició de les accions o participacions transmeses, sempre que es compleixin els requisits de l'art. 94 LIRPF.

I ja per concloure l'anàlisi del règim dels guanys patrimonials, hem d'esmentar un supòsit particular: el dels guanys patrimonials no justificats.

Lectura recomanada

Quant a l'exempció per reinversió en els supòsits de transmissió de l'habitatge habitual, podeu veure els arts. 38 LIRPF i 41 RIRPF.

Reben aquesta consideració de **guanys patrimonials no justificats** els béns o els drets la tinença dels quals, declaració o adquisició no es correspongui amb la renda o el patrimoni declarats pel contribuent, així com la inclusió de deutes inexistents o també el seu registre tant en els llibres com en registres oficials.

Lectura recomanada

En relació amb la noció de guanys patrimonials no justificats, podeu consultar l'art. 39 LIRPE.

Els guanys patrimonials no justificats, l'import dels quals és el dels elements patrimonials o deutes, s'han d'integrar a la base liquidable general del període impositiu respecte al com es descobreixin, tret que el contribuent provi que ha estat titular dels béns o drets corresponents des d'una data anterior a la del període de prescripció.

Cal tenir en compte que també constitueix un supòsit de guany patrimonial no justificat la tinença, declaració o adquisició de béns o drets respecte dels quals no s'hagi complert en termini l'obligació d'informació sobre béns i drets situats a l'estranger (art. 39.2 LIRPE).

3. Com es quantifica l'IRPF?

3.1. Què són les regles especials de valoració?

Una vegada identificats els diferents components de la renda del contribuïent que s'integren a la base imposable de l'IRPF, convé esmentar algunes **regles comunes** a la valoració de tots ells:

1) En primer lloc, cal indicar que també s'apliquen en l'IRPF les regles de valoració de les operacions vinculades establertes en el TRLIS³².

⁽³²⁾Art. 16 TRLIS.

2) A part de la regla de valoració de les operacions vinculades i la de valoració de les rendes estimades de l'art. 6.5 LIRPF pel valor de mercat (menys el cas de captació de capitals aliens, en el que es recorre al interès legal dels diners), els problemes principals són els que susciten les rendes en espècie.

La valoració de les **rendes en espècie** és una categoria general, ja que tots els rendiments que s'integren a la base imposable de l'IRPF es poden satisfer en diners o rebre's en espècie. Per aquest motiu, ha estat necessari precisar la seva definició i assenyalar que perquè tingui lloc aquest tipus de renda han de concórrer tres requisits: en primer lloc, hi ha d'haver ús, consum o obtenció de béns, drets o serveis de manera gratuïta o a un preu inferior al de mercat; en segon lloc, l'ús dels béns, drets o serveis s'ha de fer amb finalitats particulars; i, en tercer lloc, resulta irrellevant que la retribució en espècie suposi una despesa real per al pagador.

Lectures recomanades

Quant a la noció i les classes de rendes en espècie, podeu consultar els arts. 42 LIRPF i 43 al 48 RIRPF.

Encara que es tracti d'una categoria general, la regulació de les rendes en espècie s'ha enfocat sobretot des de la perspectiva dels rendiments del treball, i això explica que s'esmentin una sèrie de supòsits que, per diverses raons que estan relacionades amb el seu contingut social, queden exonerats del gravamen.

Rendiments del treball en espècie exonerats de gravamen

En relació amb les rendes en espècie, des del 2015, es reestructuren els rendiments del treball en espècie exonerats de gravamen, i molts dels supòsits previstos anteriorment com de no-subjecció passen a ser qualificats com a autèntiques exempcions.

Així, només es considera que no hi ha rendiment del treball en espècie en els supòsits de les quantitats destinades a l'actualització, capacitació o reciclatge del personal ocupat, quan ho exigeixin l'exercici de les seves activitats o les característiques dels llocs de treball i les primes o quotes satisfetes per l'empresa en virtut de contracte d'assegurança d'accident laboral o de responsabilitat civil del treballador.

Tots els altres casos que esmentava l'art. 42.2 LIRPF han passat a configurar-se com a exempcions en l'art. 42.3 LIRPF. S'ha aprofitat per a canviar la regulació relativa al lliurament als treballadors d'accions pròpies, de manera que només en són exempts els lliuraments, de manera gratuïta o per un preu inferior al normal de mercat, d'accions o participacions de la mateixa empresa o d'altres empreses del grup de societats, en la part que no excedeixi, per al conjunt de les lliurades a cada treballador, els 12.000 euros anuals, sem-

pre que l'oferta es faci en les mateixes condicions per a tots els treballadors de l'empresa, grup o subgrups d'empresa, a fi d'evitar que aquest mecanisme d'exempció s'apliqui fonamentalment com una manera de retribuir els treballadors amb rendes més altes.

Entrant ja en la **valoració de les prestacions en espècie**, el criteri general és el del valor normal al mercat, que actua com a clàusula de tancament, tenint en compte l'elevat nombre de regles específiques de valoració³³.

Valoració de les rendes en espècie

Sense fer una anàlisi detallada sobre aquest tema, interessa ressaltar que en alguns casos el valor de mercat es substitueix directament per valors objectius i generalment moderats que fan que aquesta forma de retribució pugui seguir interessant a l'hora de dissenyar un sistema de retribucions fiscalment atractiu per al percepció. Aquest és el cas de l'**ús de l'habitatge**, si aquest és de propietat del pagador, no només perquè es valora en un percentatge màxim del 10% del valor cadastral, sinó perquè l'import que s'ha d'integrar a la base imposable no pot superar el 10% de les altres contraprestacions de treball de l'empleat.

Ara bé, a més a més de l'examen de les regles particulars aplicables per valorar les retribucions en espècie més habituals, el que hem de subratllar és que, amb l'única excepció de les contribucions a plans de pensions o sistemes alternatius de previsió social, l'import que es computa a la base imposable serà el resultat de sumar al valor de la renda en espècie l'import de l'**ingrés a compte** que correspongui aplicar, tret que l'import d'aquest ja s'hagi repercutit al percepció de la renda en espècie, d'acord amb l'art. 43.2 LIRPF.

⁽³³⁾Art. 43 LIRPF.

Retribució en espècie

Les més habituals són l'ús o lliurament d'automòbils, préstecs a un tipus d'interès inferior al legal dels diners, manteniment, allotjament, viatges i similars, quotes satisfetes en virtut de contractes d'assegurances, quantitats destinades a satisfer despeses d'estudi del contribuïent, contribucions satisfetes per promotors de plans de pensions, etc.

3.2. Com s'integren i compensen les rendes?

Una de les principals novetats introduïdes per la Llei 35/2006 consisteix en la classificació de la renda, a l'efecte del càlcul de l'impost, en **renda general i renda de l'estalvi**. La qual cosa origina una base imposable general i una base imposable de l'estalvi³⁴.

⁽³⁴⁾Arts. 44 a 46 LIRPF.

D'una banda, la **renda general** està formada pels rendiments i els guanys i pèrdues patrimonials que no tinguin la consideració de renda de l'estalvi (és a dir, tant els rendiments del capital mobiliari de l'art. 25.4 LIRPF derivats de la propietat intel·lectual i industrial, l'arrendament de béns mobles, negocis o mines i els de la cessió del dret d'imatge, com els rendiments del capital mobiliari per la cessió de capitals a entitats vinculades amb el contribuïent, i els guanys i les pèrdues que no derivin de transmissions patrimonials), i també les imputacions de rendes (rendes immobiliàries, transparència fiscal internacional, cessió de drets d'imatge i d'institucions d'inversió col·lectiva en paradisos fiscals).

D'altra banda, la **renda de l'estalvi** està formada per determinats rendiments del capital mobiliari (per la participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat; per la cessió de capitals, excepte a entitats vinculades amb el contribuïent, i per les operacions de capitalització i de contractes d'assegurances de vida o invalidesa), i també pels guanys i pèrdues patrimonials posats de manifest en ocasió de la transmissió d'elements patrimonials, independentment del període de permanència.

Conseqüències de la classificació de les rendes

Les conseqüències d'aquesta classificació de la renda en general i de l'estalvi van més enllà de la diferent qualificació de totes dues, i s'estenen a les regles d'integració i compensació de les rendes una vegada classificades en un o altre tipus de renda, i també l'existència de tipus de gravamen diferents: en el cas de la renda general, s'hi aplica una escala progressiva, amb un tipus marginal màxim que pot arribar a percentatges considerables, mentre que a la renda de l'estalvi se li apliquen uns tipus sensiblement inferiors, amb un tipus marginal màxim que no arriba a la meitat del de l'escala general.

En relació amb la **integració i compensació de rendes**, la renda del període impositiu formada pels diversos components de la renda es divideix en dues parts ben diferenciades³⁵:

⁽³⁵⁾Art. 47 LIRPF.

1) Base imposable general

Es forma, d'una banda, integrant i compensant entre si sense limitacions els rendiments i les imputacions de renda. I, de l'altra, compensant i integrant exclusivament entre si en cada període impositiu els guanys i pèrdues patrimonials que no derivin de la transmissió d'elements patrimonials.

Imputacions de renda

Són la imputació de rendes immobiliàries, la transparència fiscal internacional, els drets d'imatge i les institucions d'inversió col·lectiva.

Si el resultat d'aquesta segona operació és negatiu, s'ha de compensar, en primer lloc, amb el saldo positiu dels rendiments i de les rendes imputades obtingut en el mateix període impositiu, fins al 25% d'aquell. En segon lloc, si després de la compensació el saldo és negatiu, l'import es pot compensar durant els quatre anys següents, primer amb guanys patrimonials que no derivin de la transmissió d'elements patrimonials i, si escau, amb rendiments i rendes imputades, sempre amb el límit del 25% de l'import en cada exercici. En cap cas no es pot efectuar aquesta compensació fora del termini de quatre anys mitjançant l'acumulació a pèrdues patrimonials d'exercicis posteriors.

Lectura recomanada

En relació amb la integració i compensació de rendes a la base imposable general, podeu consultar l'art. 48 LIRPF.

2) Base imposable de l'estalvi

Pel que fa a la base imposable de l'estalvi, està formada pel saldo positiu de sumar els saldos següents: en primer lloc, el saldo positiu resultant d'integrar i compensar, exclusivament entre si, els rendiments següents del capital mobiliari: per la participació en fons propis de qualsevol tipus d'entitat, per la cessió de capitals, excepte a entitats vinculades amb el contribuent, i per les operacions de capitalització i de contractes d'assegurances de vida o invalidesa. Si el resultat d'aquesta integració i compensació és negatiu, el seu import es compensa amb el saldo positiu dels guanys i pèrdues patrimonials posats de manifest en ocasió de la transmissió d'elements patrimonials, obtingut en el mateix període impositiu, amb el límit del 25% d'aquest saldo positiu. Si després d'aquesta compensació queda saldo negatiu, el seu import es compensa en els quatre anys següents en el mateix ordre establert.

La compensació del saldo negatiu

La compensació, segons l'art. 49 LIRPF, s'haurà d'efectuar per la quantitat màxima que permeti cadascun dels exercicis següents, sense que es pugui practicar després d'aquest termini mitjançant l'acumulació a pèrdues d'exercicis posteriors.

I, en segon lloc, el saldo positiu resultant d'integrar i compensar, exclusivament entre si, els guanys i pèrdues patrimonials posats de manifest en ocasió de la transmissió d'elements patrimonials, independentment del període de permanència. Si el resultat d'aquesta integració i compensació és negatiu, el

seu import es compensa amb el saldo positiu dels anteriors rendiments del capital mobiliari, obtingut en el mateix període impositiu, amb el límit del 25% d'aquest saldo positiu. Si després d'aquesta compensació queda saldo negatiu, el seu import es compensa en els quatre anys següents en el mateix ordre establert.

Percentatge del límit de compensació entre els saldos

El percentatge del límit de compensació entre els saldos de tots dos components de la base imposable de l'estalvi, en els períodes impositius de 2015, 2016 i 2017 és del 10%, 15% i 20%, respectivament, i és del 25% a partir de l'1 de gener de 2018, de conformitat amb el que estableix la DA 12a. LIRPF.

3.3. Quines reduccions es poden aplicar sobre la base?

La base liquidable és el resultat de practicar a la base imposable les reduccions establertes en la LIRPF³⁶.

⁽³⁶⁾Art. 50 LIRPF.

Com ja s'ha vist, en l'IRPF es diferencia una base imposable general i una de l'estalvi, per la qual cosa l'aplicació de les reduccions establertes legalment sobre aquestes bases dóna lloc a dues bases liquidables diferenciades, a les quals s'apliquen tipus de gravamen igualment diferents: és a dir, una base liquidable general, que pot ser positiva o negativa, i una base liquidable de l'estalvi, que si existeix només pot ser positiva.

1) Base liquidable general

La base liquidable general és el resultat d'aplicar a la base imposable general les **reduccions** per les aportacions i contribucions a sistemes de previsió social, les aportacions i contribucions a sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapacitat, les aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat, les pensions compensatòries a favor del cònjuge i les aportacions a mutualitats de previsió social d'esportistes professionals, sense que pugui resultar negativa com a conseqüència d'aquesta disminució.

Límits de reducció per aportacions a sistemes de previsió social

D'acord amb el que estableix l'art. 52 LIRPF, com a límit màxim conjunt en les reduccions previstes per als diversos sistemes de previsió social, s'ha d'aplicar la més petita de les quantitats següents:

- El 30% de la suma dels rendiments nets del treball i d'activitats econòmiques percebuts individualment en l'exercici.
- 8.000 euros anuals.
- A més, 5.000 euros anuals per a les primes a assegurances col·lectives de dependència satisfetes per l'empresa.

Així mateix, els contribuents el cònjuge dels quals no obtingui rendiments nets del treball ni d'activitats econòmiques, o els obtingui en una quantia inferior a 8.000 euros anuals, poden reduir a la base imposable les aportacions efectuades als sistemes de previsió social

dels quals sigui particip, mutualista o titular el cònjuge, amb el límit màxim de 2.500 euros anuals.

2) Base liquidable de l'estalvi

La base liquidable de l'estalvi és el resultat de disminuir la base imposable de l'estalvi amb el romanent, si n'hi ha, de la reducció per pensions compensatòries a favor del cònjuge, sense que pugui resultar negativa com a conseqüència d'aquesta disminució.

Compensació de bases liquidables negatives

Com que la base liquidable de l'estalvi sempre ha de ser de signe positiu, només pel que fa a la base liquidable general, que pot ser positiva o negativa, es pot plantejar la possibilitat de traslladar les pèrdues a exercicis successius amb la finalitat de compensar-les amb bases liquidables generals positives.

La compensació referida es pot efectuar amb les bases liquidables generals positives dels quatre anys següents, sempre per l'import màxim que sigui possible en cadascun d'ells i sense que es pugui practicar després d'aquest termini per mitjà de l'acumulació a bases liquidables generals negatives d'anys posteriors.

3.4. Què és el mínim personal i familiar?

La LIRPF adequa l'impost a les circumstàncies personals i familiars del contribuent, a través del **mínim personal i familiar**, que constitueix la part de la base liquidable que, al destinar-se a necessitats bàsiques personals i familiars del contribuent, no es sotmet a tributació³⁷.

⁽³⁷⁾Art. 56 LIRPF.

Tècnicament, s'instrumenten els mínims personals i familiars com la part de la base que es grava a tipus zero (i l'efecte és similar a la deducció de la quota). Ara bé, la **tècnica que s'utilitza** és bastant complicada, ja que, en primer lloc, s'ha d'aplicar la tarifa a la base liquidable i calcular la quota íntegra general corresponent; en segon lloc, s'ha de calcular la quota que correspon als mínims segons la mateixa escala; i, finalment, s'ha de restar el resultat obtingut d'aquesta segona operació del resultat de la primera operació.

Si la base liquidable general és superior a l'import del mínim personal i familiar, aquest forma part de la base liquidable general. En canvi, quan sigui inferior, forma part de la base liquidable general per l'import d'aquesta i de la base liquidable de l'estalvi, per la resta. I finalment, quan no existeixi base liquidable general, el mínim personal i familiar forma part de la base liquidable de l'estalvi³⁸.

⁽³⁸⁾Art. 56.2 LIRPF

El mínim personal i familiar, doncs, és el resultat de sumar el mínim del contribuent (incrementat quan el contribuent arriba a determinades edats) i els mínims per descendents (es tenen en compte els fills menors de tres anys), ascendents (incrementat a partir d'una determinada edat) i discapacitat (del contribuent, els seus descendents o ascendents al seu càrrec, i incloent les des-

Lectura recomanada

En relació amb la compensació de les bases generals negatives, podeu consultar l'art. 50.3 LIRPF.

peses d'assistència), regulats en les arts. 57 a 60 LIRPF, incrementats o disminuïts a l'efecte del càlcul del gravamen autonòmic en els imports aprovats per les comunitats autònomes.

Mínim del contribuent	Més petits de 65 anys	5.550
	Més grans de 65 anys	+1.150
	Més grans de 75 anys	+1.400
Mínim per descendents	Primer	2.400
	Segon	2.700
	Tercer	4.000
	Quart i següents	4.500
	Descendents de menys de 3 anys	+2.800
Mínim per ascendents	Ascendent de més de 65 anys	1.150
	Ascendent de més de 75 anys	+1.400
Mínim per discapacitat del contribuent	General	3.000
	Discapacitat superior al 65%	9.000
	Ajuda de terceres persones, mobilitat reduïda o discapacitat igual o superior al 65%	+3.000
Mínim per discapacitat d'ascendents o descendents	General	3.000
	Discapacitat superior al 65%	9.000
	Ajuda de terceres persones, mobilitat reduïda o discapacitat igual o superior al 65%	+3.000

Normes comunes per a l'aplicació del mínim personal i familiar

En cas que dos o més contribuents tinguin dret a aplica'ls-hi els mateixos mínims familiars, l'import s'ha de prorratejar a parts iguals entre ells; però si els contribuents tenen un grau diferent de parentiu amb el descendent, llavors el mínim familiar correspon als de grau més proper, tret que no tinguin rendes superiors a 8.000 euros, en aquest cas correspon als del grau següent.

Així mateix, la determinació de les circumstàncies personals i familiars que calgui tenir en compte a l'hora d'aplicar els mínims exempts s'ha de fer considerant la situació existent en la data de meritació de l'impost, encara que en cas de mort d'un descendent que generi el dret a practicar la reducció, el mínim per descendent és de 2.400 euros, i si es tracta de la mort d'un ascendent que generi el dret a practicar la reducció, el mínim per ascendent és de 1.150 euros.

També hem de comentar que no s'apliquen els mínims familiars quan les persones que generen el dret als mínims presenten declaració per l'IRPF amb rendes superiors a 1.800 euros.

3.5. Com es calcula la quota tributària?

Establertes ja les bases liquidables general i de l'estalvi, el procés de determinació del deute tributari s'inicia mitjançant el càlcul de la quota íntegra, resultat d'aplicar a ambdues bases liquidables els respectius tipus de gravamen. A aquests efectes, com a conseqüència de la consideració de l'IRPF com a impost cedit a les comunitats autònomes, **existeixen dos gravàmens diferenciats**, l'estatal i l'autonòmic.

1) Quota estatal

Per a determinar el deute tributari, el primer pas consisteix a determinar la **quota íntegra estatal**, que, al mateix temps, és el resultat de sumar les quotes corresponents a les bases liquidables general i de l'estalvi.

La **quota corresponent a la base liquidable general** resulta de l'aplicació de l'escala general prevista en l'art. 63.1 LIRPF. En primer lloc, a la base liquidable general se li apliquen els tipus de gravamen continguts en l'escala general. I, en segon lloc, la quantia resultant es minora en l'import derivat d'aplicar a la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar l'anterior escala.

Escala general

Base liquidable – Fins a euros	Quota íntegra – Euros	Resta base liquidable – Fins a euros	Tipus aplicable – Percentatge
0,00	0,00	12.450,00	9,50
12.450,00	1.182,75	7.750,00	12,00
20.200,00	2.112,75	13.800,00	15,00
34.000,00	4.182,75	26.000,00	18,50
60.000,00	8.992,75	En endavant	22,50

Lectura recomanada

Sobre les especialitats aplicables en els supòsits d'anualitats per a aliments a favor dels fills, podeu consultar l'art. 64 LIRPF.

Quota corresponent a la base liquidable general

A partir d'aquesta quota es calcula el **tipus mitjà de gravamen** general estatal, que resulta de multiplicar per cent el quocient obtingut en dividir la quota derivada de l'aplicació de l'escala general per la base liquidable general (art. 63.2 LIRPF).

Així mateix, cal tenir present que a les **persones físiques no residents** que, amb caràcter excepcional, es consideren contribuents per l'IRPF, se'ls aplica tant l'escala general de l'impost com l'escala prevista en l'art. 65 LIRPF, ja que pel fet de no residir habitualment a Espanya, difícilment se'ls pot considerar residents al territori d'una comunitat autònoma. En aquest cas, per igualar el tractament amb el de la resta dels contribuents, el gravamen estatal absorbeix a l'autonòmic.

Paral·lelament amb això cal destacar l'existència d'un component de la renda dels contribuents que rep un tractament especial. Es tracta de les **anualitats per aliments a favor dels fills** en virtut de decisió judicial sense dret a l'aplicació del mínim per descendents, les quals es consideren rendes exemptes per als perceptors, però que no minoren la base imposable del pagador, encara que difícilment es poden considerar, des de cap punt de vista, renda disponible. Conscient d'aquest fet, el legislador ha decidit que aquests im-

ports no quedin sotmesos a la progressivitat de l'impost com si fossin plenament disponibles per al contribuent, i així, quan l'import de les anualitats sigui inferior a la base liquidable general, cal aplicar l'escala corresponent (estatal i autonòmica) per separat a l'import de les anualitats per aliments i a la resta de la base liquidable general. La quantia total resultant es minora en l'import derivat d'aplicar l'escala a la part de la base liquidable general corresponent al mínim personal i familiar incrementat en 1.980 euros anuals, no podent resultar negativa com a conseqüència d'aquesta minoració.

A aquesta quota cal sumar, si escau, la **quota corresponent a la base liquidable de l'estalvi**, en la part que no correspongui al mínim personal i familiar³⁹.

⁽³⁹⁾Art. 66.1 LIRPF.

Escala de l'estalvi

Base liquidable de l'estalvi – Fins a euros	Quota íntegra – Euros	Resto base liquidable de l'estalvi – Fins a euros	Tipus aplicable – Percentatge
0,00	0,00	6.000,00	9,50
6.000,00	570,00	44.000,00	10,50
50.000,00	5.190,00	En endavant	11,50

Persones no residents que excepcionalment tributen en l'IRPF

Com passa amb la base liquidable general, la base imposable de l'estalvi de les persones no residents en territori espanyol que, amb caràcter excepcional, tributen com a contribuents de l'IRPF, es graven amb uns tipus específics, que estableix l'art. 66.2 LIRPF. I això per les mateixes raons exposades abans a propòsit dels no residents a Espanya, dels quals no es pot dir que resideixin en el territori de cap comunitat autònoma, fet que obliga a incrementar el tipus de gravamen estatal perquè inclogui el tipus autonòmic que se'ls aplicaria si residissin en el territori d'alguna comunitat autònoma.

⁽⁴⁰⁾Art. 67 LIRPF

La **quota líquida estatal** és el resultat de disminuir la quota íntegra estatal en la suma de la deducció per inversió en empreses de nova o recent creació i el 50% de l'import de les restants deduccions generals (en activitats econòmiques, per donatius, per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla i per actuacions per a la protecció i difusió del patrimoni històric espanyol, i de les ciutats, conjunts i béns declarats patrimoni mundial⁴⁰).

Les **deduccions** de l'IRPF per a la determinació de la quota líquida estatal són les següents:

a) Deducció per inversió en empreses de nova o recent creació

Consisteix en la deducció del 30% de les quantitats satisfetes en el període de què es tracti per la subscripció d'accions o participacions en empreses de nova o recent creació, si es compleixen determinats requisits. La base màxima de deducció és de 60.000 euros anuals i està formada pel valor d'adquisició de les accions o participacions subscrites⁴¹.

⁽⁴¹⁾Art. 68.1 LIRPF

Requisits per a l'aplicació de la deducció

- L'entitat les accions o participacions de la qual s'adquireixin ha de revestir la forma de societat anònima, societat de responsabilitat limitada, societat anònima laboral o societat de responsabilitat limitada laboral, i no estar admesa a negociació en cap mercat organitzat. Aquest requisit s'ha de complir durant tots els anys de tinença de l'acció o participació.
- L'entitat ha d'exercir una activitat econòmica que disposi dels mitjans personals i materials per al seu exercici. En particular, no pot tenir per activitat la gestió d'un patrimoni mobiliari o immobiliari.
- L'import de la xifra dels fons propis de l'entitat no pot ser superior a 400.000 euros a l'inici del període impositiu d'aquesta en què el contribuïent adquireixi les accions o participacions.
- Les accions o participacions en l'entitat les ha d'adquirir el contribuïent, o bé en el moment de la constitució d'aquella o mitjançant l'ampliació de capital efectuada en els tres anys següents a aquesta constitució i romandre en el seu patrimoni per un termini superior a 3 anys i inferior a 12 anys.
- La participació directa o indirecta del contribuïent, juntament amb la que posseeixi en la mateixa entitat el seu cònjuge o qualsevol persona unida al contribuïent per parentiu, en línia recta o col·lateral, per consanguinitat o afinitat, fins al segon grau inclòs, no pot ser, durant cap dia dels anys naturals de tinença de la participació, superior al 40% del capital social de l'entitat o dels seus drets de vot.
- No s'ha de tractar d'accions o participacions en una entitat per mitjà de la qual s'exerceixi la mateixa activitat que s'exercia anteriorment mitjançant una altra titularitat.

b) Deduccions en activitats econòmiques

Es preveuen dues deduccions diferents⁴²:

⁽⁴²⁾Art. 68.2 LIRPF

D'una banda, la tradicional aplicació en l'àmbit de l'IRPF dels incentius i estímuls a la inversió empresarial previstos en la normativa de l'impost de societats. És a dir, la deducció per activitats de recerca i desenvolupament i innovació tecnològica (art. 35 LIS), la deducció per inversions en produccions cinematogràfiques, sèries audiovisuals i espectacles en viu d'arts escèniques i musicals (art. 36 LIS), les deduccions per creació d'ocupació (art. 37 LIS) i la deducció per creació d'ocupació per a treballadors amb discapacitat (art. 38 LIS).

D'altra banda, precisament com a conseqüència de la supressió en l'IS de la deducció per inversió de beneficis, s'ha regulat una deducció específica en l'IRPF orientada a mantenir l'aplicació d'aquesta deducció, encara que amb algunes modificacions.

La deducció per inversió de beneficis

Aquesta deducció només es aplicable als contribuïents que exerceixin activitats econòmiques i compleixin els requisits per a ser considerats com a empreses de dimensió reduïda, que tenen dret a practicar la deducció en cas que s'inverteixin rendiments nets d'activitats econòmiques del període impositiu en elements nous de l'immobilitzat material o inversions immobiliàries afectes a activitats econòmiques.

La base de la deducció és la quantia equivalent a la part de la base liquidable general positiva del període impositiu que correspongui als rendiments nets de l'activitat econòmica reinvertits en les condicions legals. Sobre aquesta base es calcula l'import de la deducció aplicant-hi el percentatge general del 5%, que es redueix al 2,5% quan el contribuïent s'hagi practicat la reducció del 20% per inici de noves activitats econòmiques (art. 32.3 LIRPF) o quan es tracti de rendes respecte de les quals s'hagi aplicat la deducció per rendes

obtingudes a Ceuta o Melilla (art. 68.4 LIRPF). L'import de la deducció no pot excedir la suma de la quota íntegra estatal més autonòmica del període impositiu en què van obtenir els rendiments nets invertits, sense perjudici de l'aplicació dels límits que preveu l'art. 69 LIRPF.

c) Deduccions per donatius i altres aportacions

Són aplicables les següents deduccions⁴³:

⁽⁴³⁾Art. 68.3 LIRPF

D'una banda, les deduccions que preveu la Llei 49/2002, de 23 de desembre, de règim fiscal de les entitats sense finalitats lucratives i dels incentius fiscals al mecenatge.

Entitats sense finalitats lucratives i incentius fiscals al mecenatge

S'ha de tenir present que la LIS ha modificat la Llei 49/2002, de 23 de desembre, variant els percentatges que s'han de prendre en consideració: fins a 150 euros, el 50% el 2015 i el 75% a partir de 2016; la resta, el 27% el 2015 i el 30% a partir del 2016. Aquests dos últims percentatges s'elevaran al 32,5% (el 2015) o 35% (a partir del 2016) quan en els dos exercicis anteriors s'hagin fet donatius, donacions o aportacions amb dret a deducció en favor d'una mateixa entitat per un import igual o superior al de l'exercici anterior.

D'altra banda, el 10% de les quantitats donades a les fundacions legalment reconegudes que retin comptes a l'òrgan del protectorat corresponent, i a les associacions declarades d'utilitat pública, no compreses en el paràgraf anterior.

I, finalment, el 20% de les quotes d'afiliació i les aportacions a partits polítics, federacions, coalicions o agrupacions d'electors. La base màxima d'aquesta deducció és de 600 euros anuals.

d) Deducció per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla

Aquesta deducció obeeix a raons ben diverses que s'articulen per la via de bonificar, com a regla, el 60% de la part de quota que correspongui proporcionalment a les rendes obtingudes a Ceuta o Melilla, sigui per residents en aquests territoris o per no residents⁴⁴.

⁽⁴⁴⁾Art. 68.4 LIRPF

e) Deducció per actuacions per a la protecció i difusió del patrimoni històric espanyol i de les ciutats, conjunts i béns declarats patrimoni mundial

Els contribuents tenen dret a una deducció en la quota del 15% de l'import de les inversions o despeses que facin per a determinades actuacions⁴⁵.

⁽⁴⁵⁾Art. 68.5 LIRPF

Actuacions que donen dret a l'aplicació de la deducció

D'una banda, l'adquisició de béns del patrimoni històric espanyol, efectuada fora del territori espanyol per a la seva introducció dins d'aquest territori, sempre que els béns siguin declarats béns d'interès cultural o inclosos en l'inventari general de béns mobles en el termini d'un any des de la seva introducció i romanguin en territori espanyol i dins del patrimoni del titular durant almenys quatre anys. La base d'aquesta deducció és la valoració efectuada per la Junta de Qualificació, Valoració i Exportació de Béns del Patrimoni Històric Espanyol.

D'altra banda, la conservació, reparació, restauració, difusió i exposició dels béns de la seva propietat que estiguin declarats d'interès cultural de conformitat amb la normativa del patrimoni històric de l'Estat i de les comunitats autònomes, sempre que es compleixin

Deducció d'adquisició d'habitatge habitual

Per als contribuents que hagin adquirit el seu habitatge habitual abans de l'1 de gener de 2013, s'ha de tenir en compte el règim transitori de deducció per inversió en habitatge habitual (DT 18a. LIRPF).

les exigències que estableix aquesta normativa, en particular respecte dels deures de visita i exposició pública d'aquests béns.

I, finalment, la rehabilitació d'edificis, el manteniment i la reparació de les seves teulades i façanes, i la millora d'infraestructures de la seva propietat situats en l'entorn que sigui objecte de protecció de les ciutats espanyoles o dels conjunts arquitectònics, arqueològics, naturals o paisatgístics i dels béns declarats patrimoni mundial per la Unesco situats a Espanya.

2) Quota autonòmica

Per fer efectiva la cessió parcial de l'IRPF a les comunitats autònomes, fent possible que aquestes exerceixin les competències normatives per regular, entre altres aspectes, l'escala o tarifa, es va procedir a fraccionar l'escala general en dos trams, estatal i autonòmic (que originàriament eren del 85% i del 15%, respectivament, després, del 67% i del 33%, i actualment del 50% cadascun), donant lloc al **gravamen autonòmic**.

Els contribuents per l'IRPF queden subjectes al gravamen autonòmic en funció de la **residència habitual en una comunitat autònoma**, que es fixa en relació amb la permanència en aquesta durant el major nombre de dies dins del període impositiu, però aquesta permanència es presumeix, excepte prova en sentit contrari, al territori on tingui l'habitatge habitual. Quan no sigui possible acreditar la permanència d'un contribuent, la seva residència al territori d'una comunitat es fixarà atenent al seu centre principal d'ingressos, que s'estableix en funció del lloc on obtingui la major part de la base imposable, segons els diferents components de la renda. I, en últim terme, es tindrà en compte l'última residència declarada a l'efecte de l'IRPF.

Lectura recomanada

En relació amb la residència habitual al territori d'una comunitat autònoma, podeu consultar l'art. 72 LIRPF.

El canvi de residència entre les comunitats autònomes

A les regles de subjecció al gravamen autonòmic se sumen algunes altres regles que tendeixen a limitar el canvi de residència entre comunitats autònomes que pugui produir una tributació efectiva menor per l'impost, les quals priven d'efectes fiscals als canvis de residència produïts en determinats supòsits.

Per a quantificar aquest gravamen autonòmic, s'apliquen les normes generals del tribut relatives a la determinació de les dues bases imposables i bases liquidables (general i d'estalvi), a les quals després s'apliquen les **escales establertes per les comunitats autònomes** i el tipus de gravamen de l'estalvi.

Així doncs, la **quota íntegra autonòmica** és la suma de la quota determinada per l'aplicació a la part de la base liquidable general que excedeixi de l'import del mínim personal i familiar de l'escala autonòmica, i de la que resulta d'aplicar a la base liquidable de l'estalvi (en la part que no correspongui, si escau, amb el mínim personal i familiar) el tipus de gravamen de l'estalvi previst a l'art. 76.1er. LIRPF.

Escala autonòmica a Catalunya (2018)

Base liquidable – Fins a euros	Quota íntegra – Euros	Resta base liquidable – Fins a euros	Tipus aplicable – Percentatge
0,00	0,00	17.707,20	12,00
17.707,20	2.124,86	15.300,00	14,00
33.007,20	4.266,86	20.400,00	18,50
53.407,20	8.040,86	66.593,00	21,50
120.000,20	22.358,36	55.000,00	23,50
175.000,20	35.283,36	En endavant	25,50

Escala autonòmica a Madrid (2018)

Base liquidable – Fins a euros	Quota íntegra – Euros	Resta base liquidable – Fins a euros	Tipus aplicable – Percentatge
0,00	0,00	12.450,00	9,50
12.450,00	1.182,75	5.257,20	11,20
17.707,20	1.771,56	15.300,00	13,30
33.007,20	3.806,46	20.400,00	17,90
53.407,20	7.458,06	En endavant	21,00

Taula 6. Escala de l'estalvi autonòmic

Base líquida- ble de l'estalvi – Fins a euros	Quota íntegra – Euros	Resta base líquida- ble de l'estalvi – Fins a euros	Tipus aplicable – Percentatge
0,00	0,00	6.000,00	9,50
6.000,00	570,00	44.000,00	10,50
50.000,00	5.190,00	En endavant	11,50

La **quota líquida autonòmica** és el resultat de disminuir la quota íntegra autonòmica en la suma del 50% de les deduccions generals (en activitats econòmiques, per donatius, per rendes obtingudes a Ceuta o Melilla i per actuacions per a la protecció i difusió del patrimoni històric espanyol, i de les ciutats, conjunts i béns declarats patrimoni mundial) més l'import de les deduccions autonòmiques⁴⁶.

⁽⁴⁶⁾Art. 77 LIRPF

Per tant, sobre la quota íntegra autonòmica, per a calcular la quota líquida autonòmica, cal deduir, d'una banda, el 50% de l'import total de les deduccions que preveuen els apartats 2 a 5 de l'art. 68 LIRPF, i, de l'altra, l'import de les deduccions autonòmiques que hagin aprovat les comunitats autònomes, en l'exercici de les seves competències normatives, fent ús de l'habilitació que conté l'art. 46 de la Llei 22/2009, de 18 de desembre, sense que mai no puguin donar un resultat negatiu. Poden ser personals, familiars, per inversions no empresarials i per aplicació de renda.

Deduccions autonòmiques

Des de l'exercici de 1998, les comunitats autònomes han aplicat deduccions autonòmiques per diferents conceptes. Se'n pot consultar una recopilació completa i actualitzada al web de l'Agència Estatal de l'Administració Tributària: www.aeat.es.

Règim transitori de la deducció per adquisició d'habitatge habitual

Per als contribuents que hagin adquirit el seu habitatge habitual abans de l'1 de gener de 2013, s'ha de tenir en compte el règim transitori de deducció per inversió en habitatge habitual (DT 18a. LIRPF), el tram autonòmic del qual regulava l'art. 78 LIRPF, d'acord amb el qual s'aplica aquest tram en la seva regulació estatal, o bé en l'aprovada per cada comunitat autònoma.

Finalment, hem d'assenyalar que, amb efectes des de l'1 de gener del 2018, s'ha introduït una nova deducció sobre la quota íntegra (estatal i autonòmica) a favor d'aquells **contribuents que tinguin altres membres de la seva unitat familiar resident en un altre Estat membre de la Unió Europea o de l'Espai Econòmic Europeu** (circumstància que els impedeix presentar declaració conjunta). D'aquesta manera, a través de les operacions descrites per la DA 48a LIRPF (introduïda per la Llei 6/2018, de 3 de juliol, de pressupostos generals de l'Estat per al 2018), es pretén equiparar la quota a satisfer per aquests contribuents amb la qual haurien suportat, en cas que tots els membres de la unitat familiar fossin residents a Espanya, amb l'objecte d'evitar efectes discriminatoris contraris al dret de la Unió Europea.

Aquesta deducció no serà aplicable si algun dels membres de la unitat familiar ha optat per tributar en el règim especial aplicable als treballadors desplaçats a territori espanyol (article 93 de la LIRPF), per fer-ho conforme al règim previst per a contribuents residents en altres estats membres de la Unió Europea en l'article 46 del text refós de la Llei de l'Impost sobre la renda de no residents, o quan no disposi de número d'identificació fiscal.

3) Quota líquida i quota diferencial

La suma de les quotes líquides estatal i autonòmica dóna lloc, segons l'art. 79 LIRPF, a la **quota líquida total** de l'impost, que s'ha de minorar en l'import de tot un seguit de conceptes per a determinar la **quota diferencial**, que és l'import que haurà d'ingressar el contribuent o, si escau, haurà de retornar d'ofici l'Administració⁴⁷.

⁽⁴⁷⁾Art. 103 LIRPF.

Quant a les **deduccions** aplicables per a ajustar la quota total de l'impost, podem distingir les següents:

a) La primera deducció obeeix a la correcció de la doble imposició que es produeix quan un contribuent per l'IRPF integra a la base imposable rendes de font estrangera, que normalment han d'haver tributat per un impost semblat en l'Estat d'origen. Per aquest motiu, es recull una **deducció per doble imposició internacional** que fa possible que el contribuent dedueixi de la quota líquida la menor de les quantitats següents: l'import efectiu que ha satisfet a l'estranger per un gravamen anàleg, o bé el resultat d'aplicar el tipus mitjà de gravamen a la base liquidable gravada a l'estranger.

b) En segon lloc, la **deducció per doble imposició internacional de dividends en el cas de transparència fiscal internacional** permet minorar la quota líquida del soci d'una entitat subjecta a aquest règim en l'import pagat efectivament a l'estranger (excepte el cas de paradisos fiscals) pels dividends obtinguts corresponents a rendes imputades prèviament al contribuent en règim de transparència fiscal internacional⁴⁸.

c) L'art. 81 LIRPF contempla una **deducció per maternitat**. Aquesta deducció és aplicable per a les dones amb fills menors de tres anys que realitzin una activitat per compte propi o aliena i que estiguin donades d'alta en el règim de la Seguretat Social. La quantia de la deducció és de 1.200 euros per cada fill menor de tres anys, però es calcula d'una manera proporcional al nombre de mesos en què es compleixen aquests requisits, i es pot sol·licitar a l'Agència Tributària per anticipat mensualment.

Aquesta deducció per maternitat podrà "incrementar-se fins a 1.000 euros addicionals quan el contribuent que tingui dret a la mateixa hagués satisfet en el període impositiu despeses de custòdia del fill menor de tres anys en guarderies o centres d'educació infantil autoritzats. En relació amb aquest increment, s'ha d'assenyalar que el requisit d'edat inferior a tres anys s'interpreta en un sentit lax, atès que comprèn les despeses que es donen fins al mes anterior a aquell en què pugui començar el segon cicle d'educació infantil, tot i que hagi complert els tres anys amb anterioritat a aquesta data. Aquest increment no es podrà sol·licitar anticipadament, a diferència de la deducció per maternitat, i el seu import es troba limitat per l'import de les cotitzacions socials del contribuent o per l'import de les despeses efectivament satisfetes pel concepte que origina l'increment" (art. 81.2 LIRPF).

d) L'art. 81 bis LIRPF estableix la **deducció per famílies nombroses o persones amb discapacitat a càrrec**. Es tracta d'una quàdruple deducció per família nombrosa o persones amb discapacitat a càrrec aplicable a contribuents que duguin a terme una activitat per compte propi o d'altri i estiguin donats d'alta en la Seguretat Social o una mutualitat alternativa:

- Per cada descendent amb discapacitat, amb dret a l'aplicació del mínim per descendents: fins a 1.200 euros anuals.

Lectura recomanada

Respecte a la deducció per doble imposició internacional, podeu consultar l'art. 80 LIRPF.

⁽⁴⁸⁾Art. 91.8 LIRPF.

- Per cada ascendent amb discapacitat, amb dret a l'aplicació del mínim per ascendents: fins a 1.200 euros anuals.
- Per ser un ascendent, o un germà orfe de pare i mare, que formi part d'una família nombrosa: fins a 1.200 euros anuals. Deducció que s'incrementa un 100% en cas de famílies nombroses de categoria especial. Amb efectes des del 5 de juliol del 2018, s'incrementa l'import de la deducció fins a 600 euros anuals per cadascun dels fills que formin part de la família nombrosa que excedeixi del nombre mínim de fills exigits perquè aquesta família hagi adquirit la condició de família nombrosa de categoria general o especial, segons correspongui.
- Per ser un ascendent separat legalment, o sense vincle matrimonial, amb dos fills sense dret a percebre anualitats per aliments i pels quals tingui dret a la totalitat del mínim per descendents: fins a 1.200 euros anuals. També s'incrementarà en un 100% en cas de famílies nombroses de categoria especial. Amb efectes des del 5 de juliol del 2018, s'incrementa l'import de la deducció fins a 600 euros anuals per cadascun dels fills que formi part de la família nombrosa, i que excedeixi del número mínim de fills exigits perquè aquesta família hagi adquirit la condició de família nombrosa de categoria general o especial, segons correspongui.
- Pel cònjuge no separat legalment amb discapacitat, sempre que no tingui rendes anuals, excloses les exemptes, superiors a 8.000 euros ni generi el dret a les deduccions previstes en les lletres a) i b) del número 1 de l'article 81 bis de la LIRPF (descendent amb dret a l'aplicació del mínim), fins a 1.200 euros anuals.

Així mateix podran aplicar aquesta deducció els contribuents que percebin prestacions contributives i assistencials del sistema de protecció de la desocupació, pensions abonades pel règim general i els règims especials de la Seguretat Social o pel règim de classes passives de l'Estat, així com els contribuents que percebin prestacions anàlogues reconegudes als professionals no integrats en el règim especial de la Seguretat Social dels treballadors per compte propi o autònoms per les mutualitats de previsió social que actuïn com a alternatives.

Són deduccions l'import de les quals es determina de manera proporcional al nombre de mesos en què concorrin les circumstàncies determinants de la seva aplicació i que té com a límit, per a cadascuna, les cotitzacions i quotes totals a la Seguretat Social i mutualitats meritades en el període impositiu, computades pels seus imports íntegres. Com que es configuren com a impostos negatius, es poden sol·licitar de manera anticipada.

e) Finalment, per calcular la quota diferencial que ha d'ingressar el contribuent o ha de retornar l'Administració, cal deduir de la quota líquida el conjunt de **pagaments a compte** suportats o efectuats pel contribuent, és a dir, l'import de les retencions, els ingressos a compte i els pagaments fraccionats, sempre

⁽⁴⁹⁾Art. 79.f LIRPF.

que s'hagin ajustat al que preveuen la LIRPF i les seves normes de desenvolupament, així com les retencions i ingressos a compte de l'impost de la renda de no residents quan el contribuent hagi canviat la residència de l'estranger a Espanya⁴⁹.

4. Com es presenta la declaració de l'IRPF?

4.1. Què és la declaració conjunta?

A pesar que l'IRPF es concep com un gravamen netament individual, la LIRPF continua recollint, amb caràcter opcional, un règim de **tributació conjunta** de les persones que formen part de les unitats familiars que defineix la pròpia llei. Aquest règim implica la subjecció conjunta i solidària de tots els membres de la unitat familiar al tribut i també algunes modificacions en la quantitat i les condicions d'aplicació del mínim personal i familiar. No obstant això, quant a la resta, suposa l'aplicació de les regles generals de l'impost.

La LIRPF recull les **modalitats d'unitat familiar** següents: d'una banda, la integrada pels cònjuges no separats legalment i, si els tenen, els fills menors (amb l'excepció dels que visquin independentment d'ells amb el seu consentiment) i els majors d'edat incapacitats judicialment subjectes a pàtria potestat prorrogada o rehabilitada; i, per l'altra, en els casos de separació legal, o si no hi ha vincle matrimonial, la formada pel pare o la mare i tots els fills que convisquin amb un o un altre i que reuneixin els requisits assenyalats abans⁵⁰.

⁽⁵⁰⁾Art. 82 LIRPF.

Ningú pot formar part de dues famílies al mateix temps. La determinació dels membres de la unitat familiar es fa tenint en compte la situació existent el 31 de desembre. Atès que ens trobem davant un règim voluntari, convé indicar que l'**opció per la tributació familiar** es pot fer en qualsevol període sense que vinculi per als successius, però sempre ha de comprendre a tots els membres de la unitat familiar, ja que si un d'ells presenta una declaració individual, llavors els altres membres han de tributar per aquest mateix règim⁵¹.

⁽⁵¹⁾Art. 83 LIRPF.

Contingut substantiu de la tributació familiar

El contingut substantiu de la tributació familiar, segons l'art. 84 LIRPF, és el següent:

- a) Salvant les especialitats establertes expressament, s'apliquen les regles generals de l'impost per a la determinació de la renda.
- b) Les rendes de qualsevol tipus obtingudes per totes les persones integrades en la unitat familiar que hagi optat per la tributació conjunta es graven de manera acumulada o, dit d'una altra manera, s'integren en una única base.
- c) Pel que fa a l'aplicació del mínim personal, en qualsevol de les modalitats d'unitat familiar, la quantia aplicable és la prevista en l'art. 57.1 LIRPF, amb independència del nombre de membres que formin part de les mateixes. No obstant això, per a l'aplicació del mínim del contribuïent per a una edat superior a 65 o 75 anys, així com per a l'aplicació del mínim per descendents, es tenen en compte les circumstàncies personals de cadascun dels cònjuges integrats en la unitat familiar. Ara bé, no procedeix, en cap cas, l'aplicació

d'aquests mínims per als fills, sense perjudici de la quantitat que correspongui pel mínim per descendents i discapacitat.

d) La base imposable de la unitat familiar matrimonial es redueix en 3.400 euros anuals i la de les monoparentals en 2.150 euros anuals, excepte si el contribuïent conviu amb el pare o la mare d'algun dels fills que formen part de la seva unitat familiar.

e) Una altra especialitat és la referida al límit màxim de reducció de la base imposable per aportacions i contribucions a sistemes de previsió social i sistemes de previsió social constituïts a favor de persones amb discapacitat, aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat i mutualitats de previsió social d'esportistes professionals, perquè el límit d'aquestes aportacions no constitueix un límit conjunt familiar, sinó que es computa individualment per a cada partícip o mutualista integrat en la unitat familiar.

f) És possible, sense cap tipus de límit, compensar en tributació conjunta les pèrdues patrimonials i les bases liquidables negatives procedents de declaracions individuals. En canvi, la compensació de partides negatives procedents de declaracions conjuntes quan posteriorment un dels contribuïents presenta declaració individual es limita a les persones físiques que van generar les rendes negatives.

g) Tots els membres de la unitat familiar que hagin optat per la tributació conjunta responen de manera conjunta i solidària del pagament del tribut, sense perjudici del dret posterior al prorrateig del deute tributari.

La tributació conjunta o familiar, una vegada eliminada la tarifa especial que establia l'anterior normativa de l'IRPF per a aquest règim, no té més especialitats, de manera que en la pràctica l'únic avantatge que suposa respecte a la tributació individual és la possibilitat d'aplicar les reduccions de la base imposable previstes en l'art. 84.2, apartats 3º i 4º, LIRPF. Per això es pot dir que aquest règim és beneficiós fiscalment, i gairebé en exclusiva, per a les unitats familiars monoparentals o per a aquelles unions matrimonials en les que només un dels cònjuges aporta rendes de quantitat significativa.

4.2. Quins règims especials existeixen?

Els **règims especials** es refereixen a les rendes immobiliàries imputades als titulars d'habitatges urbans que no generin rendiments del capital; les rendes imputades als socis, hereus, comuns o partícips de les entitats en règim d'atribució de rendes; les rendes imputades en la transparència fiscal internacional; les rendes imputades per la cessió de drets d'imatge; el règim especial per a treballadors desplaçats; i, per fi, les rendes imputades als socis o partícips d'institucions d'inversió col·lectiva. Gairebé tots aquests règims especials constitueixen supòsits de rendes imputades, és a dir, rendes que el contribuïent no té disponibles però que, per diverses raons, són objecte de gravamen.

1) El primer règim especial és el de **rendes immobiliàries imputades** que han de computar els titulars de béns immobles urbans, excloent l'habitatge habitual i el sòl no edificat, així com els immobles rústics amb construccions que

⁽⁵²⁾Art. 85 LIRPF.

no resultin indispensables per al desenvolupament d'explotacions agrícoles, ramaderes o forestals, que no es trobin en tots dos casos afectes a activitats econòmiques ni generin rendiments del capital (excloent l'habitatge habitual i el sòl no edificat)⁵².

Quantificació de la renda imputada

L'import de la renda imputada serà, per norma, del 2% del valor cadastral de l'immoble determinat proporcionalment al nombre de dies que correspongui en cada període impositiu. En el cas que els valors cadastrals hagin estat revisats, modificats o determinats de conformitat a un procediment de valoració col·lectiva de caràcter general, i hagin entrat en vigor en el període impositiu o en el termini dels deu períodes impositius anteriors, la renda imputada ha de ser de l'1,10% del valor cadastral, i si en la data de meritació de l'impost els béns immobles urbans manquen de valor cadastral o bé aquest no se li ha notificat al titular, la renda imputada serà de l'1,10% del més alt dels valors següents: el comprovat per l'Administració a efectes d'altres tributs o el preu, contraprestació o valor de l'adquisició.

2) El **règim d'atribució de rendes** és un altre règim especial segons el qual les rendes corresponents a les entitats sense personalitat jurídica previstes en l'art. 35.4 LGT s'atribueixen als socis, hereus, comuns o partícips, respectivament, d'acord amb la naturalesa derivada de l'activitat o font de la qual procedeixen⁵³.

3) Com a tercer règim especial, cal fer referència a les rendes imputades en la **transparència fiscal internacional**, que fa computar a la base imposable del contribuïent determinades rendes positives obtingudes per entitats no residents al territori de la UE (excepte si resideixen en un paradís fiscal), beneficiàries d'un règim fiscal privilegiat que són controlades pel contribuïent o per altres contribuïents amb els que tingui vincles de parentiu, pel fet de tenir una participació igual o superior al 50% del capital, fons propis, resultats o drets de vot en la data de tancament de l'exercici social de l'entitat no resident participada⁵⁴.

4) El quart supòsit que hem d'esmentar és el de la **cessió de drets d'imatge**, que sol donar lloc a rendiments del capital mobiliari, però que si s'obtenen per mitjà de societats interposades podrien quedar al marge del tribut⁵⁵.

5) El cinquè dels règims especials és el que fa relació als **treballadors desplaçats a territori espanyol**. De conformitat amb aquest règim, qui adquireixi la residència fiscal espanyola com a conseqüència del seu desplaçament per motius de feina en territori espanyol pot optar per tributar per l'IRNR, i mantenir la condició de contribuïents per l'IRPF, en el període de canvi de residència i durant els cinc anys següents, complint determinats requisits.

Determinació del deute tributari

En relació amb la base imposable, es determina d'acord amb les regles de l'IRNR per a les rendes obtingudes sense mediació d'un establiment permanent, amb certes especialitats:

- No hi són aplicables (al marge de les normes sobre contribuïents, residència, individualització de rendes, responsables, representants i domicili) les exempcions que preveu la normativa de l'IRNR.

Lectura recomanada

Respecte de la consideració de béns immobles de naturalesa urbana, podeu veure l'art. 61.3 TRLRHL i els arts. 6 a 8 i la DT 1ª del RDLeg 1/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei del Cadastre Immobiliari.

⁽⁵³⁾ Arts. 86 a 90 LIRPF.

⁽⁵⁴⁾ Art. 91 LIRPF.

⁽⁵⁵⁾ Art. 92 LIRPF.

- Els rendiments del treball percebuts pel contribuïent s'entenen, en tot cas, obtinguts en territori espanyol.
- Es graven acumuladament les rendes obtingudes durant tot l'any, sense que sigui possible cap compensació entre elles.

Respecte als tipus de gravamen, se separen les rendes qualificables com de l'estalvi (dividends i altres rendiments derivats de la participació en els fons propis d'una entitat, interessos i altres rendiments obtinguts per la cessió a tercers de capitals propis i guanys patrimonials que es posin de manifest en ocasió de transmissions d'elements patrimonials) de la resta dels rendiments.

Les rendes de l'estalvi es graven amb la mateixa escala prevista per a aquest tipus de rendes en el mateix IRPF, mentre que les altres rendes s'han de sotmetre a gravamen de conformitat amb l'escala següent: fins a 600.000 euros, al 24%; des de 600.000 euros en endavant, al 47% (el 45% a partir del 2016).

6) Així mateix, es regula el règim especial de les **institucions d'inversió col·lectiva** que recull la LIRPF en termes molt semblats als de la LIS. Aquest disposa, a part de la tributació de les rendes obtingudes pels partícips com a rendiments del capital mobiliari (pels resultats distribuïts) o guanys i pèrdues patrimonials (per la transmissió o reemborsament de les accions o participacions), una nova renda imputada als contribuïents per l'IRPF que participin en institucions d'inversió col·lectiva constituïdes en paradisos fiscals⁵⁶.

⁽⁵⁶⁾Arts. 94 i 95 LIRPF.

7) Finalment, s'estableix el règim dels **guanys patrimonials per canvi de residència**. Es tracta d'una espècie d'impost de sortida, que s'aplica en els casos de trasllats de residència fiscal de persones que siguin titulars de participacions significatives en entitats.

Principals caràcters del règim especial

Es configura per mitjà del gravamen dels guanys patrimonials determinats per les diferències positives entre el valor de mercat de les accions o participacions en qualsevol tipus d'entitat, incloses institucions d'inversió col·lectiva, i el valor d'adquisició, quan un contribuïent perdi la seva residència fiscal a Espanya. Aquests guanys formen part de la renda de l'estalvi i s'imputen a l'últim període impositiu que s'hagi de declarar per IRPF, i, si escau, s'ha de practicar una autoliquidació complementària, sense sanció ni interessos de demora ni cap recàrrec. En cas que l'obligat tributari adquireixi de nou la condició de contribuïent sense que hagi transmès la titularitat de les accions o participacions, pot sol·licitar la rectificació de l'autoliquidació a fi d'obtenir la devolució de les quantitats ingressades, i es meriten interessos de demora des de la data en què s'hagi fet l'ingrés fins al moment en què s'ordeni el pagament de la devolució.

4.3. Com es gestiona l'impost?

La gestió de l'IRPF, com la de la majoria dels grans impostos en els moderns sistemes tributaris de masses, descansa sobre la **col·laboració del contribuïent**, que, en compliment dels deures legals deguts, no només ha de declarar totes les dades i circumstàncies rellevants per calcular el tribut, sinó que, simultàniament, ha de practicar una autoliquidació i realitzar l'ingrés de l'import del deute resultant.

A més, hem d'afegir que per facilitar de manera contínua la liquiditat que necessita el Tresor i, al mateix temps, aconseguir un efecte d'il·lusió fiscal que faci suportable el gravamen (alhora que proporciona a l'Administració un gran volum d'informació), s'han establert mecanismes de **retenció i ingressos a compte** basats en l'exigència legal de col·laboració dels pagadors de rendes, els quals compleixen un paper essencial en la gestió del tribut.

Principals aspectes de la gestió de l'impost

1) La regulació de l'**obligació de declarar** obeeix el propòsit d'ajustar al màxim el sistema de pagaments a compte. S'eximeix d'aquest deure aquells contribuents que obtinguin exclusivament les rendes següents:

a) Rendiments de treball, amb el límit de vint-i-dos mil euros bruts anuals. Aquest límit es redueix a 14.000 euros en quatre casos: si el contribuent percep rendiments del treball de més d'un pagador (excepte quan la suma de les quantitats percebudes del segon i de la resta dels pagadors no superin en el seu conjunt els 1.500 euros bruts anuals, i quan es tracti de contribuents que perceben exclusivament rendiments previstos en l'art. 17.2.a LIRPF, és a dir, pensions, prestacions de mutualitats generals obligatòries de funcionaris, prestacions de plans de pensions, prestacions per jubilació i invalidesa i prestacions de plans de previsió assegurats, ja que llavors el límit serà el general); si el contribuent percep pensions compensatòries del cònjuge o anualitats per aliments no imposades per decisió judicial, és a dir, no exemptes de l'impost; si el pagador dels rendiments del treball no està obligat a retenir d'acord amb la previsió reglamentària; o quan el contribuent percep rendiments íntegres del treball no subjectes a tipus fix de retenció.

b) Rendiments del capital mobiliari i guanys patrimonials sotmesos a retenció o ingrés a compte, amb el límit de 1.600 euros anuals.

c) Rendes immobiliàries imputades, rendiments del capital mobiliari no subjectes a retenció derivats de lletres del Tresor i subvencions per a l'adquisició d'habitatges protegits o de preu taxat i altres guanys patrimonials derivats d'ajuts públics, amb el límit conjunt de 1.000 euros anuals, i pèrdues patrimonials inferiors a 500 euros.

d) Rendiments del treball, de capital o d'activitats professionals, com també guanys patrimonials, amb el límit conjunt de 1.000 euros anuals.

En tot cas, estan obligats a declarar els contribuents que tinguin dret a practicar deduccions per adquisició d'habitatge, per compte estalvi empresa, per doble imposició internacional, o que facin aportacions a patrimonis protegits de les persones amb discapacitat, plans de pensions, plans de previsió assegurats o a mutualitats de previsió social, plans de previsió social i assegurances de dependència, que redueixin la base imposable.

El deure a declarar, que afecta a tots els contribuents que no estiguin eximits, en els termes, models, forma i terminis que fixi el ministre d'Hisenda, s'uneix el deure de practicar l'**autoliquidació** corresponent, és a dir, determinar el deute tributari que els correspongui i, en cas que existeixi, efectuar el seu ingrés, el qual es pot fraccionar en dues parts sense interessos ni recàrrecs.

2) Pel que fa al sistema de **pagaments a compte** de l'IRPF, consisteix en la realització de retencions, ingressos a compte i pagaments fraccionats, tots ells modalitats de pagament a compte que s'apliquen segons la naturalesa de les rendes que es tracti.

a) Així, les **retencions** constitueixen el pagament a compte que s'aplica típicament als rendiments, en els que el retenidor reté un percentatge determinat sobre l'import que s'ha de satisfer (variable en els rendiments del treball i fix en els de capital i d'activitats econòmiques) i assumeix l'obligació d'ingressar-ho en el Tresor.

b) D'altra banda, els **ingressos a compte** són la tècnica que permet efectuar pagaments a compte respecte a les rendes abonades en espècie, les quals, pel seu mateix caràcter, no poden quedar subjectes a retenció. Per aquest motiu, en la LIRPF es regulen de forma bàsicament unitària i es remet la major part del seu règim jurídic al desenvolupament reglamentari.

c) Al costat de les retencions i els ingressos a compte, la LIRPF recull un últim mecanisme d'avançament d'ingressos per mitjà dels **pagaments fraccionats**, que han d'efectuar els

Lectura recomanada

En relació amb l'obligació del contribuent de declarar, podeu veure els arts. 96 LIRPF i 61 RIRPF.

Lectura recomanada

Quant a l'autoliquidació i ingrés corresponent, podeu consultar els arts. 97 LIRPF i 62 RIRPF.

Lectura recomanada

Sobre les normes generals de les retencions i ingressos a compte, podeu veure els arts. 99 a 101 LIRPF i 74 a 112 RIRPF.

contribuents que exerceixin activitats econòmiques, mitjançant l'autoliquidació o ingrés de l'import en els termes establerts pel reglament.

3) Finalment, hem de fer un breu esment a les restants **obligacions formals** dels contribuents i els obligats a realitzar pagaments a compte, que en general es refereixen a la conservació durant el període de prescripció dels justificants i documents acreditatius de les operacions, les rendes, les despeses, els ingressos, les reduccions i les deduccions de qualsevol tipus que tinguin que constar a les declaracions (art. 104 LIRPF).

A més, els qui exerceixin activitats empresarials els rendiments dels quals es determinin en règim d'estimació directa normal han de portar la **comptabilitat** ajustada al que disposa el Codi de Comerç, tret que l'activitat que desenvolupin no posseeixi caràcter mercantil, en aquest cas queden subjectes a portar llibres de registre específics, com ocorre amb els contribuents que exerceixin activitats professionals en el mateix règim d'estimació directa normal.

Activitats

Casos pràctics

1. Susana, resident fiscal a Espanya, és titular al 100% d'un apartament a Biarritz (França), que no constitueix el seu habitatge habitual. L'immoble està llogat tres mesos l'any durant la temporada d'estiu (arrendament de temporada) i per això rep 7.000 euros, la resta de l'any està a la seva disposició. Les despeses vinculades a l'apartament són les següents: 1.000 euros per pintar l'apartament abans de llogar-lo; 8.000 euros anuals de despeses d'hipoteca (6.000 euros en concepte de devolució del capital i 2.000 euros d'interessos); 600 euros anuals de taxes locals i 800 euros anuals de subministraments i manteniment (llum, aigua, comunitat). A més, aquest any, abans de llogar-lo ha hagut de renovar part del mobiliari de l'apartament i substituir diversos mobles per uns altres de nous, tot això per un valor de 1.500 euros. L'apartament va ser adquirit fa cinc anys per 300.000 euros, dels quals 100.000 euros corresponen al valor del sòl. L'immoble no té valor cadastral.

Calculeu de manera motivada l'import de les rendes que Susana hauria d'ingressar en el seva base imposable de l'IRPF del 2018, tenint en compte les despeses deduïbles i les reduccions que puguin correspondre.

2. El senyor Antonio Antolínez és un ciutadà vidu, amb un fill de 9 anys, resident a Barcelona, del qual coneixem, per al 2018, les següents dades:

a) Per la seva feina en una empresa d'embotits rep un salari de 1.300 euros bruts al mes, en 14 pagues. Conseqüència d'això, suporta unes retencions de 115 euros al mes i realitza unes cotitzacions a la Seguretat Social de 175 euros al mes (ambdues també en 14 pagues). A més, l'empresa aporta al pla de pensions del Sr. Antonio una quantitat mensual de 120 euros (en 12 mensualitats).

b) És propietari d'un habitatge a la platja, on aquest any no ha pogut anar ni un sol dia (i per tant ha estat desocupat), el seu valor cadastral revisat el 2017 és de 190.000 euros i el va adquirir el 2011 per 150.000 euros.

c) Disposa de 1.200 accions d'una empresa cotitzada en borsa, que li han suposat uns dividends de 1,50 euros bruts per acció.

d) Ha venut un quadre que havia adquirit per herència del seu pare i que en el seu moment va ser valorat per l'ISD per 2.000 euros. El preu de venda ha estat de 5.000 euros.

e) Ha rebut d'un tercer una indemnització per la responsabilitat civil derivada d'un accident que va tenir el mes de març, fixada per sentència judicial ferma en 1.400 euros.

Determina si aquests fets tenen conseqüències en l'IRPF i, en el seu cas, qualifica i quantifica les diferents rendes rebudes pel Sr. Antonio, trobant en cada cas, si és possible, el rendiment net. En el seu cas, classifica-les segons siguin rendes generals o de l'estalvi.

3. Continuant amb el supòsit anterior:

a) Determineu el mínim personal i familiar del Sr. Antonio a efectes de l'IRPF.

b) Calculeu les quotes íntegres estatals general i de l'estalvi.

Exercicis d'autoavaluació

De selecció

1. El Sr. Fernández ha satisfet en el present exercici una anualitat per aliments en favor d'un dels seus fills per decisió judicial. L'import de l'anualitat és inferior a la base liquidable general del Sr. Fernández. Quin tractament té aquesta anualitat per aliments en l'IRPF?

a) El fill ha de tributar per l'anualitat percebuda com a rendiment del treball.

b) El Sr. Fernández pot aplicar-se una reducció a la seva base imposable general, ja que es tracta d'una anualitat en favor dels fills satisfeta en virtut de decisió judicial.

c) El Sr. Fernández ha d'aplicar l'escala de gravamen separatament a l'import de l'anualitat i a la resta de la base liquidable general, i el mínim personal i familiar s'incrementa en 1.600 euros.

2. La Sra. Moreno ha realitzat una aportació al seu pla de pensions. L'aportació realitzada, en l'IRPF...

- a) És un rendiment íntegre del treball imputable a la Sra. Moreno.
- b) És una despesa deduïble dels seus rendiments íntegres del treball.
- c) Pot donar lloc a una reducció a la seva base imposable.

3. Quina de les següents despeses és deduïble en l'IRPF dels rendiments íntegres de capital immobiliari?

- a) Les despeses de reparació i conservació de l'immoble.
- b) Les despeses destinades a l'ampliació o millora del bé.
- c) Una sanció per impagament de l'IBI.

4. Els pagaments a compte en l'autoliquidació de l'IRPF..

- a) Són despeses deduïbles dels rendiments íntegres del treball.
- b) Minoren la quota líquida per a obtenir la quota diferencial.
- c) Redueixen la base imposable.

5. D'entre les següents prestacions, indiqueu quina està exempta en l'IRPF.

- a) Les indemnitzacions com a conseqüència de responsabilitat civil per danys personals, en la quantia legal o judicialment reconeguda.
- b) La indemnització per acomiadament del treballador readmès per l'empresa als dos anys de l'acomiadament (en la quantia establerta amb caràcter obligatori en l'Estatut dels Treballadors i en la seva normativa de desenvolupament).
- c) Les anualitats per aliments percebudes dels fills en virtut de decisió judicial.

6. La transmissió onerosa de l'habitatge habitual donarà lloc a un guany o pèrdua patrimonial sotmesa a tributació...

- a) En tot cas.
- b) Mai.
- c) Solament si és transmesa per un menor de 65 anys que no estigui en situació de dependència severa o gran dependència i que no reinverteixi l'obtingut en l'adquisició d'un nou habitatge habitual dins del termini de dos anys.

7. Una prestació derivada d'un sistema de previsió social (de les de l'art. 17.2.a LIRPF)...

- a) Dóna dret a una reducció del 30% del seu import si es percep en forma de capital i han passat dos anys des de la primera aportació.
- b) Dóna dret a una reducció del 30% del seu import si es percep en forma de capital, han passat dos anys des de la primera aportació (excepte supòsits d'incapacitat) i el sistema de previsió és públic.
- c) Dóna dret a una reducció del 30% del seu import si es percep en forma de renda o capital, han passat dos anys des de la primera aportació (excepte supòsits d'incapacitat) i el sistema de previsió és públic.

8. Un matrimoni conviu amb la seva filla menor d'edat i el marit d'aquesta, també menor, que són, al seu torn, pares de bessons. A l'efecte de l'IRPF, quantes unitats familiars hi ha si volguessin tributar conjuntament?

- a) Una: els pares, amb els fills menors i els néts.
- b) Dos: els pares, la seva filla i els seus néts d'una banda, el marit de la filla, per una altra.
- c) Dos: els pares d'una banda, i la filla i el seu marit amb els bessons per una altra.

9. María és una treballadora de Telefónica que s'ha de desplaçar a Berlín per realitzar un treball concret per a una societat alemanya, per la qual cosa percep una remuneració íntegra d'aquest de 30.000 euros. A l'efecte de l'IRPF, María...

- a) Gaudeix d'exempció dins d'uns límits quantitius fixats en el reglament i de la consideració de dietes exceptuades de gravamen per l'excés sobre les retribucions totals que obtindria en el supòsit de trobar-se destinada a Espanya.

- b) Gaudeix d'exempció dins d'uns límits quantitius fixats en el reglament o de la consideració de dietes exceptuades de gravamen per l'excés sobre les retribucions totals que obtindria en el supòsit de trobar-se destinada a Espanya.
- c) Cap de les dues anteriors respostes és correcta.

10. En l'IRPF no tenen la consideració de guanys o pèrdues patrimonials els rendiments obtinguts en la transmissió de...

- a) Un magatzem afectat a l'empresa.
- b) Accions de Repsol.
- c) Bons de l'Estat.

Solucionari

Casos pràctics

1. Amb caràcter previ, haurem d'assenyalar que d'acord amb l'art. 2 LIRPF "constitueix l'objecte d'aquest impost la renda del contribuent, entesa com la totalitat dels seus rendiment, guanys i pèrdues patrimonials i les imputacions de renda que s'estableixin per la llei, amb independència del lloc on es van produir i qualsevol que sigui la residència del pagador". Aquest principi de "renda mundial" (*worldwide income*) implica que Susana haurà de declarar a Espanya les rendes obtingudes per l'immoble que té a França (sense perjudici de la tributació que pugui ser exigible a França o de la possible deducció que, en el seu cas, pugui aplicar-se posteriorment a Espanya, qüestions que ara no és el moment d'analitzar).

Pel que fa a la pregunta plantejada, l'immoble de Biarritz genera dos tipus de rendes a efectes de l'IRPF: rendiments de capital immobiliari i imputacions de renda. Pel que fa als primers, hem de calcular el rendiment íntegre, el rendiment net i les possibles reduccions que es puguin aplicar sobre aquest darrer (arts. 22 i 23 LIRPF). Respecte a la imputació de rendes immobiliàries, hem d'aplicar el règim especial previst en l'art. 85 LIRPF, que s'aplicarà proporcionalment al nombre de dies que l'immoble no ha estat llogat. Ambdós tipus de rendes s'integraran en la base imposable general de l'impost (art. 45 LIRPF).

a) Rendiment de capital immobiliari

En primer lloc, hem d'assenyalar que el rendiment íntegre de capital immobiliari el constitueix l'import que per tots els conceptes ha de satisfer l'arrendatari, exclòs l'IVA (art. 22.2 LIRPF). En el nostre cas, el rendiment íntegre ascendeix a 7.000 euros, que és la renda percebuda durant el temps que l'immoble està llogat.

En segon lloc, hem de calcular les despeses deduïbles per als rendiments de capital immobiliari; per un costat, les despeses necessàries per a la seva obtenció i, per un altre, les quantitats destinades a l'amortització de l'immoble i dels altres béns cedits com aquest.

Pel que fa a les despeses necessàries per a l'obtenció dels rendiments, tenim les següents despeses:

- 1.000 euros per pintar l'apartament. Podem entendre que és una despesa necessària per a l'obtenció dels rendiments i per tant deduïble, per la qual cosa ha de quedar inclosa dins les despeses de reparació i conservació a què es refereix l'art. 23.1. a) 1r LIRPF i que desenvolupa l'art 13 a) RIRPF, on expressament s'esmenta pintar com una despesa de reparació i conservació, és a dir, com una despesa realitzada amb la finalitat de mantenir l'ús normal dels béns materials. A més, atès que l'immoble només es destina a l'arrendament durant tres mesos i la resta de l'any queda a disposició del propietari, l'import de les despeses deduïbles per aquest concepte s'haurà d'ajustar al temps en què es van generar els ingressos (3 mesos), per tant només es podran deduir 250 euros ($1.000 / 12 \times 3$).
- 2.000 euros d'interessos de la hipoteca. Hem de referir-nos en segon lloc a la despesa dels interessos, ja que existeix una important limitació a l'hora de deduir les despeses de reparació i conservació i les despeses de finançament: l'import total per a aquestes despeses no pot excedir el rendiment íntegre (art. 23.1 a) 1r *in fine* LIRPF). Tot i això, en aquest cas, no s'excedeix aquest límit, per tant els interessos, així com les despeses de pintar l'apartament, es poden deduir en la seva totalitat en el present exercici. No són deduïbles les despeses que es corresponen amb la devolució del capital, sinó només els interessos dels capitals aliens invertits en l'adquisició o la millora del bé (art. 23.1 a) 1r LIRPF). A més, les despeses necessàries per a l'obtenció dels rendiments són les que es generen durant el temps en què l'immoble està llogat, per tant, seran deduïbles només 500 euros ($2.000 / 12 \times 3$).
- 600 euros de taxes locals. Són deduïbles els tributs i els recàrrecs no estatals que incideixin sobre els rendiments, o sobre el bé o el dret productor d'aquells, i que no tinguin caràcter sancionador (art. 23.1 a) 2n LIRPF). Com en el cas anterior, les despeses han de prorratejar-se en funció dels mesos que es van generar els rendiments, per tant només es podran deduir per aquest concepte 150 euros ($600 / 12 \times 3$).
- 800 euros de subministraments i manteniment. Són deduïbles les quantitats meritades per tercers com a conseqüència de serveis personals (art. 23.1 a) 4t LIRPF). En aquest sentit, l'art. 13 c) RIRPF assenyala també que són deduïbles les quantitats meritades en contraprestació de serveis personals com els d'administració, vigilància, porteria o semblants. I també es consideren deduïbles, pel que fa a despeses necessàries, les quantitats destinades als serveis o els subministraments (art. 13 g) RIRPF). Com succeïa amb les anteriors despeses anuals, el seu import s'ha d'imputar exclusivament als mesos que està llogat l'immoble, per tant la despesa deduïble per aquest concepte seria de 200 euros ($800 / 12 \times 3$).

Respecte a les despeses deduïbles en concepte d'amortització de l'immoble i altres béns cedits amb ell, ens hem de referir a les dues següents:

- 1.500 euros per renovar el mobiliari. En principi, si considerem que aquestes despeses són de millora, i no de reparació i conservació, no serien deduïbles, aquesta sembla l'opció més correcta en ser una substitució d'elements, i no d'una suposada reparació i conservació (en un sentit semblant s'ha pronunciat la DGT V0070/2005 en relació amb la substitució de mobles de cuina). Ara bé, en ser una millora, sí que serien deduïbles les quantitats destinades a l'amortització del bé, doncs som davant de béns cedits conjuntament amb l'immoble. L'art. 14 RIRPF assenyala que serà deduïble la quantitat que resulti d'aplicar, al cost de la millora, el coeficient d'amortització determinat d'acord amb la taula d'amortitzacions simplificada de l'art. 30.1a RIRPF, essent aquest coeficient del 10%. Per tal de calcular la despesa deduïble s'hauran de tenir en compte, també, els mesos que ha estat llogat l'immoble. Per tant, l'operació seria la següent: $1.500 \times 10\% = 150/12 \times 3 \text{ mesos} = 37,5 \text{ euros}$.
- Amortització de l'immoble. L'import a deduir per aquest concepte serà el resultat d'aplicar el 3% (depreciació efectiva) al major de dos valors (cadastral o adquisició) sense incloure el valor del sòl. Atès que no disposem de valor cadastral, hem d'aplicar el 3% al valor d'adquisició sense incloure la part que correspongui al sòl. A més, aquesta despesa deduïble, com totes les anteriors, ha de ser també objecte d'imputació proporcional pels mesos que ha estat llogat l'immoble. D'aquesta manera, l'operació seria la següent: $300.000 \text{ (valor d'adquisició)} - 100.00 \text{ (valor cadastral)} = 200.00 \times 3\% = 6.000/12 \times 3 = 1.500 \text{ euros}$.

Així doncs, l'import total de les despeses deduïbles (art. 23.1 LIRPF), tant de les despeses necessàries per a l'obtenció dels rendiments com de l'amortització, seria el següent: 250 (pintar) + 500 (interessos) + 150 (taxes locals) + 200 (subministraments i manteniment) + 37,5 (amortització millora) + 1.500 (amortització immoble) = 2.637,5 euros.

Determinat l'import de les despeses deduïbles, podem calcular el rendiment net, que serà el resultat de disminuir l'íntegre en l'import d'aquestes despeses, per tant el rendiment net serà de **4.362,5 euros (7.000 – 2.637,5 euros)**.

Finalment, ens hem de plantejar si resulta aplicable en aquest cas la reducció del 60% sobre el rendiment net, prevista per als arrendaments destinats a habitatge (art. 23.2 LIRPF). En aquest sentit, hem d'advertir que és un arrendament de temporada, tal com s'indica en l'enunciat, i que sobre aquesta qüestió s'ha pronunciat el TEAC en la seva resolució de 8 de març del 2018, recaiguda en recurs extraordinari d'alçada per la unificació de criteri, on s'assenyala que no es considera arrendament d'habitatge el que no té aquest destí i, en particular, els arrendaments de temporada. Per tant, d'acord amb la interpretació que realitza el TEAC, no precediria en aquest cas aplicar la reducció del 60% sobre el rendiment net, en no ser un arrendament d'habitatge en el sentit de l'art. 23.2 LIRPF.

b) Imputació de rendes immobiliàries

L'immoble de Biarritz també genera una imputació de rendes immobiliàries que hem de calcular d'acord amb les regles de l'art. 85 LIRPF. La imputació de rendes s'ha de calcular tenint en compte el número de dies en què es compleixen tots els requisits per a la seva aplicació; essencialment, que l'immoble no constitueixi l'habitatge habitual del contribuent, que no generi rendiments i que no estigui afecte a activitats econòmiques. En el nostre cas, podem afirmar que aquests requisits es compleixen durant 9 mesos, atès que la resta de l'any l'immoble està llogat.

L'art. 85 LIRPF estableix també una regla especial per calcular aquesta imputació en els casos d'immobles que no tenen valor cadastral en la data de la meritació de l'impost o, tot i tenir-ne, que aquest no hagi estat notificat al seu titular (art. 85.1, paràgraf tercer, LIRPF). En aquesta regla s'estableix que el percentatge a imputar serà de l'1,1% i s'aplicarà sobre el 50% del major dels següents valors: el comprovat per l'Administració a efectes d'altres tributs o el preu, la contraprestació o el valor de l'adquisició. Per tant, la renda immobiliària que haurà d'imputar la Susana serà de 1.235,5 euros ($1,1\% \times 50\% \times 300.000 \times 12/9$). Aquest import s'haurà d'incloure en la base imposable general, per la qual cosa se sumaria al rendiment net de capital immobiliari abans calculat, ja que ambdós constitueixen renda general (art. 45 LIRPF).

2. Per qualificar i quantificar les rendes, hem de procedir a la seva anàlisi per separat:

a) Segons l'art. 17 LIRPF, "es consideraran rendiments íntegres del treball totes les contraprestacions o utilitats, qualsevol que sigui la seva denominació o naturalesa, dineràries o en espècie, que derivin, directament o indirectament, del treball personal o de la relació laboral o estatutària i no tinguin el caràcter de rendiments d'activitats econòmiques". En particular, aquest precepte assenyala en el seu apartat 1 que tindran aquesta consideració els sous i els salaris, i les aportacions realitzades per les empreses als plans de pensions.

Així, doncs, tant el salari com l'aportació empresarial tenen la consideració de rendiments de treball, si bé existeix una diferència entre ells: el salari serà una retribució dinerària i les aportacions al pla de pensions seran considerades com a retribució en espècie, per la qual cosa hem d'atendre les normes específiques de valoració d'aquestes rendes. Respecte a això, l'art. 43.1.1.r.e) LIRPF assenyalava que aquestes contribucions es valoraran "pel seu import". A més, hem de tenir en compte que, tot i que la norma general implica que la integració en la base imposable es farà per l'import brut de la prestació (art. 43.2 LIRPF: "En els casos de rendes en espècie, la seva valoració es realitzarà segons les normes especificades en aquesta Llei. A aquest valor s'afegirà l'ingrés en compte, tret que el seu import hagi estat repercutit al perceptor de la renda"), en el cas que ens ocupa no procedeix la pràctica de l'ingrés a compte (art. 102.2 RIRPF: "No existirà obligació d'efectuar ingressos a compte respecte a les contribucions satisfetes pels promotors de plans de pensions, de plans de previsió social empresarial i de mutualitats de previsió social que redueixin la base imposable").

En funció de l'art. 15 LIRPF, hem de partir dels rendiments íntegres i, en el seu cas, minorar-los en l'import de les despeses deduïbles i les reduccions aplicables per obtenir els rendiments nets. En no haver-hi rendiments irregulars, no procedeix aplicar les reduccions contemplades en l'art. 18 LIRPF. D'aquesta manera, el salari el computarem pel seu import íntegre: 1.300 euros per 14 pagues, és a dir, 18.200 euros anuals. Les aportacions al pla de pensions, en no haver de computar ingrés en compte, com hem assenyalat, s'integraran per l'import corresponent: 120 euros en 12 mesos, és a dir, 1.440 euros. D'aquesta manera, els rendiments íntegres del treball seran de $18.200 + 1.440 = 19.640$ euros.

S'hauria de plantejar, a continuació, la possible aplicació de la reducció contemplada en l'art. 20 LIRPF per a aquells contribuents amb uns rendiments nets del treball inferiors a 16.825 i amb unes altres rendes (excloses les exemptes) superiors a 6.500 euros. En tot cas, hem de tenir present que, com assenyalava el mateix art. 20 LIRPF: "A aquests efectes, el rendiment net del treball serà el resultat de minorar el rendiment íntegre en les despeses previstes en les lletres a), b), c), d) i e) de l'article 19.2 d'aquesta Llei". Si tenim en compte això i no considerem la despesa indicada en la lletra f) de l'art. 19.2, llavors els rendiments nets del subjecte són 17.190 euros; per la qual cosa, excedeix la quantitat que permet aplicar la reducció de què parlem. D'aquesta manera, no procedeix tenir-la en compte.

Finalment, s'ha d'assenyalar que les retencions no minoren els rendiments del treball en el moment de determinar la base imposable de l'IRPF, sinó que, atès que són anticipacions de l'impost, es tindran presents en la determinació de la quota diferencial.

Pel que fa a la seva qualificació com a renda general o de l'estalvi, l'art. 45 LIRPF fa una delimitació negativa del primer concepte, per tant serà renda general tota aquella que no es qualifiqui com de l'estalvi. I l'art. 46 qualifica com a renda de l'estalvi només determinats rendiments del capital immobiliari (els contemplats en els tres primers apartats de l'art. 25 LIRPF) i els guanys patrimonials derivats de la transmissió d'elements patrimonials. Així doncs, les rendes del treball que hem analitzat es qualificaran com a renda general.

b) Els immobles desocupats i no arrendats no generen de manera directa rendes en el seu titular, però, amb tot, es tracta d'un supòsit contemplat per l'art. 85 LIRPF com a susceptible de generar una imputació de rendes immobiliàries. Segons aquest precepte, en el seu paràgraf 1, "en el supòsit dels béns immobles urbans, qualificats com a tals en l'article 7 del text refós de la Llei del cadastre immobiliari, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/2004, de 5 de març, així com en el cas dels immobles rústics amb construccions que no resulten indispensables per al desenvolupament d'explotacions agrícoles, ramaderes o forestals, no afectes en ambdós casos a activitats econòmiques, ni generadors de rendiments del capital, exclòs l'habitatge habitual i el sòl no edificat, tindrà la consideració de renda imputada la quantitat que resulti d'aplicar el 2 per cent al valor cadastral, determinant-se proporcionalment al nombre de dies que correspongui en cada període impositiu". Tot i això, com assenyalava l'apartat següent, "en el cas d'immobles localitzats en municipis on els valors cadastrals hagin estat revisats, modificats o determinats mitjançant un procediment de valoració col·lectiva de caràcter general, de conformitat amb la normativa cadastral, i hagin entrat en vigor en el període impositiu o en el termini dels deu períodes impositius anteriors, el percentatge serà l'1,1 per cent".

En el supòsit es menciona que l'immoble té un valor cadastral, revisat el 2017, de 190.000 euros. Així, doncs, atès que es tracta d'un valor fixat en els últims deu períodes impositius, el percentatge a considerar serà l'1,1% del seu valor cadastral, això és, 2.090 euros. I atès que l'immoble va estar desocupat i a disposició del seu titular tot l'any, no procedeix cap prorrateig i haurà d'incloure com a renda imputada aquests 2.090 euros.

Segons la qualificació que realitza l'art. 45 LIRPF, les rendes imputades formaran part de la renda general del subjecte.

c) Pel que fa a les accions, els dividendes tindran la consideració de rendiments del capital mobiliari ja que són "rendiments obtinguts per la participació en els fons propis de qualsevol tipus d'entitat" (art. 25.1 LIRPF, la lletra a) del qual cita expressament els dividendes com a

exemple paradigmàtic d'aquest tipus de rendes). El supòsit ens ofereix ja el rendiment brut (abans de retenció) de les accions: 1,50 euros per a cada acció. Això, multiplicat per 1.200 accions, desprèn un rendiment de 1.800 euros bruts. És previsible que s'hagi practicat retenció sobre les mateixes, però ja que aquestes no es tenen en compte fins a la quota diferencial, no hem de considerar-les en el càlcul del rendiment net. En la determinació del rendiment net podrien ser deduïbles les despeses d'administració i dipòsit d'aquests valors negociables (art. 26 LIRPF). Tot i això, atès que el supòsit no ofereix aquesta dada, no podem considerar una eventual despesa deduïble i hem de computar com a renda la quantitat de 1.800 euros ressenyada.

D'altra banda, atès que l'art. 46 LIRPF qualifica expressament com a renda de l'estalvi "els rendiments del capital mobiliari previstos en els apartats 1, 2 i 3 de l'article 25 d'aquesta llei", aquesta serà la qualificació aplicable als rendiments assenyalats en aquest apartat.

d) La transmissió d'un element patrimonial pot pressuposar l'existència d'un guany o una pèrdua patrimonials ja que es produeixen simultàniament un canvi en la composició del patrimoni del subjecte i una diferència en el seu valor (art. 33,1 LIRPF). En relació amb la determinació del seu import, l'art. 34 LIRPF disposa que el guany o la pèrdua serà "en el supòsit de transmissió onerosa o lucrativa, la diferència entre els valor d'adquisició i transmissió dels elements patrimonials".

Pel que fa al valor de transmissió, l'art. 35.2 LIRPF indica que "serà l'import real pel qual l'alienació s'hagués efectuat", minorant en les despeses inherents a la venda que fossin de càrrec del venedor. En el nostre cas, en no tenir dades sobre aquestes despeses, el valor de transmissió serà l'import percebut, això és, 5.000 euros.

Per la seva part, el valor d'adquisició, en haver estat una adquisició hereditària, l'art. 36 LIRPF disposa que s'aplicaran les mateixes regles, però "prenent com a imports reals dels valors respectius aquells que resultin de l'aplicació de les normes de l'impost sobre successions i donacions, sense que puguin excedir el valor de mercat". En aquest cas, s'indica que el valor fixat en l'ISD fou de 2.000 euros, per la qual cosa agafarem aquest import com a valor d'adquisició.

La diferència positiva existent (3.000 euros) constituirà un guany patrimonial. Atès que aquest guany prové de la transmissió d'un element patrimonial, tindrà la consideració, conforme a l'art. 46 LIRPF, de renda de l'estalvi.

e) La indemnització, en la mesura que procedeix de la responsabilitat civil derivada d'un accident, complirà el pressupost de l'art. 7.d) LIRPF per a considerar-se com una renda exempta "en la quantia legal o judicialment reconeguda" i, per tant, no computable a efectes de la base imposable de l'IRPF, atès que se'ns diu que fou determinada per sentència judicial. Com que no és renda computable, no procedeix la seva qualificació ni com a renda general ni com a renda de l'estalvi.

3. a) La determinació del mínim personal i familiar s'ha de fer conforme a les normes reflectides en els art. 56 i ss. LIRPF. L'art. 56.3 LIRPF determina l'import del mínim personal i familiar tot afirmant que "el mínim personal i familiar serà el resultat de sumar el mínim del contribuïent i els mínims per descendents, ascendents i discapacitat a què es refereixen els articles 57, 58, 59 i 60 d'aquesta Llei, incrementats o disminuïts a efectes del càlcul del gravamen autonòmic en els imports que, d'acord amb l'establert en la Llei 22/2009, per la qual es regula el sistema de finançament de les comunitats autònomes de règim comú i ciutats amb estatut d'autonomia, hagin estat aprovats per la comunitat autònoma".

En el supòsit que analitzem, no s'ofereixen dades sobre l'existència de discapacitat en cap dels subjectes a considerar i tampoc no es contempla l'existència d'ascendents, de manera que els mínims a tenir en compte són el mínim del contribuïent i el mínim per descendents.

En relació amb el mínim del contribuïent, l'art. 57 LIRPF el fixa en 5.550 euros, sense que es donin dades sobre si procedeix l'existència d'algun increment per edat superior a 65 anys. Tot i això, per la seva condició de treballador en actiu sembla lògic pensar que no haurà complert encara aquesta edat i per tant només procediria el mínim del contribuïent general.

En relació amb els descendents, en funció de l'art. 61 LIRPF, en ser un contribuïent vidu no existirà un altre progenitor amb dret a l'aplicació del mínim per aquest mateix descendent, per la qual cosa no procedirà prorratejar-lo. Així, com que és el primer descendent, l'art. 58 LIRPF fixa l'import del mínim en 2.400 euros.

Així, doncs, el mínim personal i familiar serà de $5.550 + 2.400 = 7.950$ euros. Atès que la Comunitat Autònoma de Catalunya no va aprovar la normativa al respecte, l'import serà idèntic tant a efecte del càlcul del tribut estatal com de l'autonòmic.

b) Com a pas previ al càlcul de les quotes íntegres estatals, hem de determinar l'import de les bases imposables i liquidables general i de l'estalvi.

En relació amb la base imposable general, aquesta serà la suma dels rendiments del treball i de la imputació de rendes, és a dir, $15.190 + 2.090 = 17.280$ euros.

Per la seva part, la base imposable de l'estalvi, com que són positius els imports derivats tant dels rendiments del capital mobiliari com dels guanys patrimonials, no serà necessari aplicar les normes sobre compensació previstes en l'art. 48 i la base de l'estalvi serà el resultat de sumar ambdues partides, és a dir, $1.800 + 3.000 = 4.800$ euros.

Pel que fa a la base liquidable, hem de tenir en compte la possible aplicació de les reduccions establertes en els arts. 51 i ss LIRPF per atenció a situacions de dependència i envelliment. Respecte a això, aquestes quantitats només minoraran la base imposable general, que no podrà resultar negativa (art. 50 LIRPF).

Entre aquestes quantitats hi ha les aportacions a sistemes de previsió social, això és, en el cas contemplat, al pla de pensions, per import de 1.440 euros. Aquest import, podrà deduir-se sempre que no superi els límits de l'art. 52 LIRPF. Així, és evident que el de 8.000 euros no se supera, i el del 30% dels rendiments nets del treball i activitats econòmiques tampoc, atès que el 30% dels rendiments del treball és de 4.557 euros (30% de 15.190). Per la qual cosa, la base imposable general es podrà reduir en aquests 1.440 euros, i quedarà fixada en 15.840 euros.

La base liquidable de l'estalvi, en no quedar pendent reducció pel pagament de pensions compensatòries (l'única possible), coincideix amb la base imposable de l'estalvi.

Sobre aquestes bases hem d'aplicar els tipus de gravamen corresponents al tribut estatal (se'ns demanen només les quotes estatals). En aquest sentit, l'art. 62 LIRPF disposa que "la quota íntegra estatal serà la suma de les quantitats que resulten d'aplicar els tipus de gravamen, als quals es refereixen als articles 63 i 66 d'aquesta Llei, a les bases liquidables general i de l'estalvi, respectivament".

Així, atès que l'import de la base liquidable general és superior al del mínim personal i familiar, apliquem la tarifa de l'art. 63.1.1r LIRPF a la base liquidable general i posteriorment apliquem la mateixa tarifa al mínim personal i familiar, restant el segon resultat del primer i amb això obtenim la quota íntegra estatal general.

Com que la base liquidable general és de 15.840 euros, hem de situar-nos a l'esglaió de l'import immediatament inferior, de manera que ens indica que als primers 12.450,00 els correspon una quota de 1.182,75; mentre que la resta de la base liquidable (fins a 7.750,00) tributarà al 12,00%. Així, doncs, si l'excés sobre 12.450 euros és de 3.390 euros. Si a aquesta quantitat li apliquem el 12%, obtenim una quantia de 406,80 euros. Aquesta, sumada als 1.182,75 desprèn una subquota de 755,25 euros.

Restant aquesta última subquota de la primera que hem obtingut, tenim la quota íntegra estatal general, que serà de 834,30 euros.

Pel que fa a la quota de l'estalvi, apliquem la tarifa de l'art. 66 LIRPF i amb una base de 4.800 euros serem en el primer esglaió, per la qual cosa correspon un tipus del 9,5%. Això desprèn una quota de 456 euros. En aquest cas, com que la base imposable general és major que el mínim personal i familiar, aquest ja no forma part de la base de l'estalvi i no s'ha d'aplicar la previsió de l'art. 66.1.2n LIRPF en el sentit que "la quantia resultant es minorarà en l'import derivat d'aplicar a la part de la base liquidable de l'estalvi corresponent al mínim personal i familiar, l'escala prevista en el número 1r anterior".

Així, doncs, la quota íntegra estatal de l'estalvi és de 456 euros.

Sumant ambdues quotes obtenim la quota íntegra estatal: $834,30 + 456 = 1.290,30$ euros.

Exercicis d'autoavaluació

1. c
2. c
3. a
4. b
5. a

6. c

7. b

8. c

9. b

10. c

